IZDAJA ZA GORIŠKO IN BENEČIJO

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VIII. - Štev. 143 (2139) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr. TRST, četrtek 12. junija 1952 Cena 20 lir

«IZ STO DROBNIH STVARI SE VIDI, DA KAKRSEN JE DUH PROTI SLOVANOM CIVILNE ITALIJE, PRAV TAKSEN JE TUDI CERKVENE. V TEM POGLEDU MED ITALIJANOM IN ITALIJANOM NI RAZLIKE, PA NAJ NOSI FRAK ALI PRELATSKI PLAŠČ».

Tako je pisal slavni hrvatski škof Strossmayer 27. marca leta 1877 svojemu prijatelju Fr. Račkemu, znamenitemu hrvatskemu učenjaku, predsedniku Jugosl. akademije znanosti v Zagrebu

Zaskrbljenje v Veliki Britaniji zaradi položaja na Južni Koreji

V spodnji zbornici je Eden obsodil ravnanje predsednika Sigmana Rheeja - Stališče laburistov - Anglija namerava zahtevati udeležbo pri pogajanjih v Pan Mun Jomu? - V Londonu bodo objavili belo knjigo o Koreji in o vojnih ujetnikih - Sklepi južnokorejske zbornice - Vojni ujetniki na otoku Kojedo ubili 115 svojih tovarišev

Truman predlaga, naj častniki petih nevtralnih držav odidejo na Korejo, da ugotovijo, kakšen je položaj vojnih ujetnikov

WASHINGTON, 11. — Predsednik Truman je danes predlagal, naj bi častniki 5 nevtralnih držav odšli na Korejo, da tam ugotovijo, kako sile OZN ravnajo s severnokorejskimi in kitajskimi ujetniki.

To je predlagal v pismu, ki ga je poslal obrambnemu ministru Lovettu, in je podprl ter spopolnil enak predlog demokratičnega senatorja Russella. V pismu pravi Truman med drugim: «Sodim, da bi bilo dobro pozvati Švedsko, Švico, Indijo, Pakistan in Indonezijo, naj pošljejo vojaške častnike na Korejo, da ugotovijo, kakšen je položaj in kaj se pravzaprav dogaja».

LONDON, 11. — Britanski zunanji minister Eden je danes glede položaja na Koreji izjavil v spodnji zbornici, da gverilske akcije na Južni Koreji ne upravičujejo razglasitve obsednega stanja, kakor je to storil predsednik Singman Rhee. Omenil je nato ves razvoj položaja ter posredovanje komisije OZN za združitev in obnovo Koreje, posredovanje predsednika Trumana, Trygve Liea ter diplomatskih predstavnikov Velike Britanije in Avstralije ter je pripomnil, da je britanski odpravnik poslov v Pusanu dobil navodila, naj predsedniku Rheeju sporoči, da bi njegovo vztrajanje na sedanjem stališču «predstavljalo zanikanje načel, za katera se borijo oborožene sile Združenih narodov na Koreji».

Eden je dalje dejal, da se britanska vlada ne želi vmešavati v notranjo politiko druge države, vendar pa je globoko zaskrbljena zaradi sedanjega položaja na Koreji in je mnenja, da prvi korak za vzpostavitev demokratičnega režima na Koreji terja ukinitev obsednega stanja in izpustitev aretiranih poslancev.

Edenovim izjavam je sledila kratka razprava, med katero je laburistična poslanka Barbara Castle zahtevala, naj bi Združeni narodi odstavili predsednika Singmana Rheeja. Eden pa je dejal, da rajši ne odgovori. Na številna vprašanja o položaju v taborišču ujetnikov na otoku Kojedo je Eden izjavil, da iz poročila, ki ga je poslal britanski predstavnik, izhaja, da je ta predstavnik mnenja, da general Boatner lahko vzpostavi red. Dalje je Eden izjavil, da so vojni ujetniki v taboriščih ubili 115 svojih tovarišev.

Nato je Eden sporočil, da bo angleška vlada v kratkem objavila belo knjigo o položaju na Koreji in v tej knjigi bo posebno poglavje o taboriščih vojnih ujetnikov. Vendar pa ne bo mogoče imeti popolnega poročila, dokler se lord Alexander in Selwin Lloyd ne vrneta.

Laburistična parlamentarna skupina je imela danes zjutraj tajno sejo, glede katere se govori, da je bivši minister Aneurin Bevan ostro kritiziral ravnanje ameriških čet na otoku Kojedo.

Na podlagi prvih vesti je Attlee na koncu takole povzel glavne točke razprave, ki je bila vsa posvečena Koreji: 1. laburistična skupina mora zahtevati takojšnjo udeležbo Anglije pri pogajanjih za premirje: 2. laburisti se upirajo vsaki obliki diktature, ki jo hoče Singman Rhee; 3. izvesti je treba temeljito preiskavo o incidentih v taborišču Kojedo ob sodelovanju Velike Britanije in drugih držav; 4. severnokorejski in kitajski predstavniki morajo biti udeleženi morebitni novi proučitvi vprašanja vojnih ujetnikov, ki naj se vrnejo v domovino; 5. opozicija mora zahtevati od angleške vlade, da na vsak način pritisne na ameriško vlado, da ta prizna pekinško vlado in umakne priznanje formoški vladi po podpisu premirja.

Britanski obrambni minister Alexander pa je danes na tiskovni konferenci v Tokiu izjavil, da je dolžnost Velike Britanije kot članice Združenih narodov nadaljevati z napori proti napadu na Koreji. Na vprašanje, ali Velika Britanija lahko za nedoločen čas obdrži svoje čete na Koreji, je Alexander dejal: «Dokler je naša dolžnost, moramo to napraviti». Glede morebitne britanske udeležbe pri pogajanjih v Pan Mun Jomu je Alexander izjavil: «Morda bi bila dobra misel, da bi jaz sprožil vprašanje britanske udeležbe, ko bom govoril z generalom Clarkom. Razpravljala bova o vseh vprašanjih, ki bi se lahko zdela koristna». Glede južnokorejskega političnega položaja je Alexander izjavil, da so v Londonu zaskrbljeni, ker manjkajo točni podatki. Na koncu je še dejal, da bo ostal štiri dni na korejski fronti in bo nato odšel v Pusan.

V Pusanu je bila današnja seja parlamenta končno sklepčna, ker se je nekaj poslancev vrnilo v parlament. Opozicijski poslanci so takoj dali na glasovanje resolucijo, ki je bila odobrena z 88 glasovi in 8 vzdržanimi. V resoluciji se zahteva, naj vlada jamči zakonodajni oblasti pravico izvrševanja njenih funkcij. Dalje so poslanci sklenili: 1. da bodo proučili dva načrta sprememb ustave; prvega je predložila vlada, v katerem zahteva, naj se predsednik republike od zdaj naprej izvoli na podlagi splošnih volitev, drugega pa je predložila opozicija in se v njem zahteva, naj vlada od sedaj naprej odgovarja za svoja dejanja parlamentu; 2. da bodo 18. junija volili predsednika in podpredsednika parlamenta (skupščine), katerih mandat je potekel (do teh volitev pa verjetno ne bo prišlo, ker skupina, ki podpira predsednika Singmana Rheeja, bojkotira seje); 3. da bodo ponovno vztrajali na tem, naj se obsedno stanje ukine in naj se aretirani poslanci spustijo na svobodo.

Nato so poslanci začeli razpravljati o dnevu volitev za predsednika republike. Te volitve morajo biti med 23. junijem in 15. julijem.

V Pan Mun Jomu je bila danes zopet plenarna seja, ki je trajala 37 minut. Na tej seji so severni predstavniki protestirali zaradi smrti 31 vojnih ujetnikov na otoku Kojedo. Malo pred sejo je zvezni častnik izročil severni delegaciji odgovor generala Clarka na njihovo pismo od 9. junija. V pismu izjavlja general Clark, da popolnoma odobrava delo delegacije Združenih narodov v Pan Mun Jomu. Dalje pravi, da se bodo ti delegati še dalje sestajali s severnimi predstavniki vsakikrat, ko bodo ti «nudili pozitivne znake, da je upati na napredovanje pogajanj za častno premirje». Dalje pravi Clark, da ni bilo nobenega dogovora, da morajo biti sestanki vsak dan. Nato pošlja Pijade je poudaril, da je bila dosedanja diskusija v tisku preveč abstraktna in da niso poklonili dovolj pozornosti pomenu reorganizacije ljudskih odborov, ki so osnova nvega sistema oblasti.

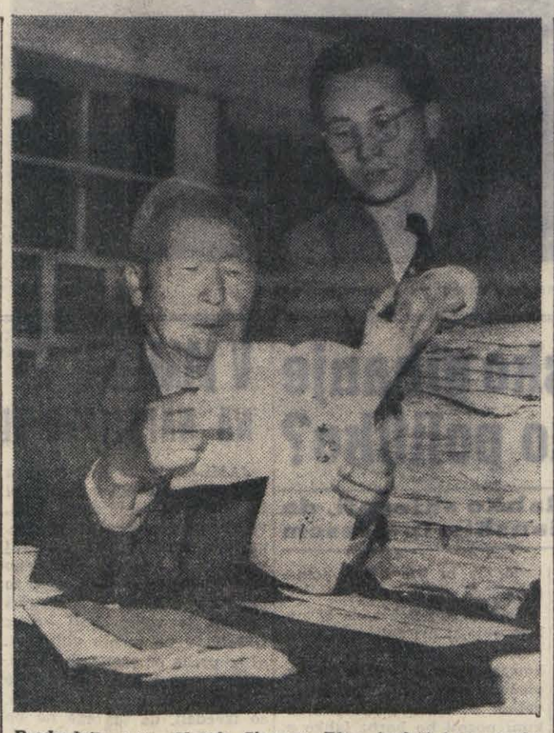

Predsednik Južne Koreje Singman Rhee (sedeč) bere resolucije južnokorejskega prebivalstva glede volilne predsednika, ki naj bi bil izvoljen na podlagi splošne volilne pravice in ne po narodni zbornici.

Po novem ustavnem zakonu bo Prezidij stvarno izvršilni organ skupščine in ne bo imel pravice izdajati odločbe z zakonsko močjo. Organi uprave, ki bodo imeli administrativen značaj, bomo imeli v svojem področju popolno samostojnost. Predsednik republike ne bo izgubil z izvolitvijo poslanskega mandata, kot so najprej predlagali. Volitve za zvezni svet bodo neposredne, kandidate za zvezni svet pa bodo lahko predlagali bodisi ljudski odbori, bodisi posamezne skupine državljanov. Poslance v svet proizvajalcev bodo volili okrajni in mestni sveti prizvajalcev za dve leti, in to sorazmerno s številom prebivalcev republike.

Po trgovskem sporazumu z Avstrijo, ki so ga 6. junija podpisali na Dunaju, je bil danes v Bonnu podpisan trgovski sporazum med Jugoslavijo in Zahodno Nemčijo, ki predvideva obojestransko zamenjavo blaga v letošnjem letu v vrednosti 60 milijonov dolarjev. Poseben sporazum predvideva, da se nemški investicijski kredit v Jugoslaviji poveča za 9 milijonov dolarjev na 44 milijonov. Prav tako so uredili turistični promet in tehniko plačilnega prometa. Jugoslavija bo izvažala v Zahodno Nemčijo predvsem baker, cink, bavksit, tobak, koruzo, prašiče, meso, sadje, vino in les, uvažala pa stroje, traktorje, industrijsko opremo in razne industrijske izdelke.

Trgovski promet z Zahodno Nemčijo se je letos zelo povečal. V prvih treh mesecih tega leta je znašal delež Nemčije v skupnem izvozu Jugoslavije 24 odst., v uvozu pa 23 odst. Medsebojna izmenjava blaga bi se lahko še povečala, če bi Zahodna Nemčija zmanjšala zaščitne carine. Jugoslovanski izvozniki upajo, da bodo v bodočnosti te motnje odstranjene.

Agencija «Jugopress» poroča, da poklanja ZSSR vedno večjo pozornost modernizaciji letalstva svojih satelitskih dežel. V letu 1950 so v satelitskih državah začeli formirati večje letalske enote, v katerih zamenjujejo stara letala tipa Jak-9, Il-10 in Pe-2 z novimi aparati na reakcijski pogon tipov Mig-15, La-15, La-17 in Jak-15. Po zadnjih poročilih ima danes Madžarska dve mešani letalski diviziji, Romunija eno lovsko in eno mešano divizijo, Bolgarija eno lovsko in dve mešani in ČSR dve lovski in dve mešani diviziji. Nekatere mešane divizije so opremljene pretežno z bombniki, večinoma z letali Pe-2.

Iz Budimpešte pa poročajo, da so sovjetske čete začele z graditvijo utrdb v severnovzhodni Madžarski v okraju Borsod. Dela opravljajo kaznjenci pod vodstvom sovjetskih inženirjev.

Agencija «Jugopress» poroča, da bodo v kratkem podpisali turistično konvencijo med Jugoslavijo in Grčijo. Načrt konvencije predvideva med drugim vzpostavitev redne avtobusne linije Dubrovnik-Atene in clajšave za turiste, ki bodo obiskali klimatična mesta obeh držav.

Piloti, jadralci in padalci letalske zveze Jugoslavije bodo na poziv avstrijskega Aerokluba 12. in 15. junija izvedli velik letalski miting v Celovcu. Sodelovali bodo znani jugoslovanski piloti—akrobati, jadralci in padalci.

B. B.

Achesonovo potovanje

WASHINGTON, 11. — Tiskovni tajnik zunanjega ministrstva White je izjavil danes časnikarjem, da namerava Acheson odpotovati v London z letalom v nedeljo 22. junija in ostati v Angliji do 28. junija. Dne 25. junija bo Acheson prejel častni doktorat oxfordske univerze. Dne 27. junija so bo sestal z francoskim zunanjim ministrom Schumanom in britanskim zunanjim ministrom Edenom.

White je nadalje izjavil, da namerava zunanji minister 28. junija odpotovati iz Londona v Berlin na večern obisk, 29. junija pa odpotovati z letalom na Dunaj, kjer bo obiskal avstrijskega kanclerja Leopolda Figla, ki ga je povabil na svojem nedavnem obisku v Združenih državah.

Acheson bo 1. julija odpotoval z Dunaja v Rio de Janeiro preko Fort Lyauteya in Dakarja v Severni Afriki ter Recifa v Braziliji. V Braziliji bo zunanji minister ostal nekaj dni in obiskal tudi San Paulo, nakar se bo z letalom vrnil v Washington.

NOVI DELHI, 11. — Indijska spodnja zbornica je danes odobrila proračun za narodno obrambo, ki znaša več kakor 50 odst. celotnega indijskega proračuna.

★

HAAG, 11 — Pred mednarodnim sodiščem je prof. Rollin, ki zagovarja iransko vlado, končal z utemeljevanjem teze o nepristojnosti mednarodnega sodišča v petrolejskem sporu. Na zahtevo angleške delegacije bo prihodnja razprava v petek zjutraj in na njej bo britansko stališče obrazložil Sir Eric Beckett.

★

WASHINGTON, 11. — Bančni odbor predstavniške zbornice je danes odobril podaljšanje zakona o nadzorstvu mezd, cen in najemnin za eno leto. Ta zakon tudi pooblašča vlado za dodeljevanje in razdeljevanje strateških surovin.

Še en dokaz krivde fašističnega škofa

Ponavljamo: škofovska tržaška kurija petih italijanskih duhovnikov je v svoji predvčerajšnji izjavi agenciji ANSA potrdila: 1. da je škof Santin 28. aprila t. l. v resnici dajal navodila o zadržanju duhovnikov v coni B; 2. da je škof Santin zares pozval duhovnike na odgovornost, ker so demantirali škofovske izjave o preganjanju cerkve in vere v coni B; 3. da je prepovedal duhovnikom dajati izjave glede verskega položaja v coni B in 4. da je pozval duhovnike, naj podpišejo že pripravljene izjave o preganjanju vere in cerkve v coni B in zajamčil popolno konspiracijo teh izjav in podpisov.

Tisto, kar izjava škofovske kurije ne potrjuje, tudi ne zanika, pa je: 1. da je duhovnikom cone B škof rekel, naj jim bodo za zgled CLN-ovski učitelji, ki so zapustili službena mesta in odšli v Trst; 2. da je duhovnikom zagrozil z najhujšimi cerkvenimi kaznimi če ne bi njegovih direktiv upoštevali; 3. da je duhovnike italijanske narodnosti opozoril, da pomeni dajanje izjav o stanju cerkve in vere v coni B «nacionalno izdajstvo» in 4. da od 28. aprila dalje vrši stalen pritisk na duhovnike v coni B, pri čemer se poslužuje tudi grozilnih pisem. Dejstvo, da vsega tega fašistični škof ni niti zanikal niti potrdil, temveč se odgovoru na te obtožbe izognil, pa pomeni, da so tudi te obtožbe točne.

Edino kar je škofovska kurija v svoji izjavi «Ansi» zanikala, je trditev, da bi škof Santin prepovedal na omenjeni konferenci duhovnikom vsako zvezo in sodelovanje z oblastmi v coni B. Pri tem škof in njegova kurija še posebej poudarjata, da je škof duhovnike «spodbujal», naj lojalno spoštujejo zakon in odredbe civilnih in vojaških oblasti».

Prosimo naše čitatelje — predvsem pa tiste v uredništvu lista «Ultime Notizie», ki jim je na čelu znameniti član Katoliške akcije iz Torina — naj si zamislijo katerega koli župnika v coni B in predsednika ljudskega odbora dotičnega kraja, ki nenadoma čitata v časopisih ali pa slišita po radiu, da vse svetovne radijske postaje oddajajo vest, da je tržaški škof Santin poslal kardinalu Spellmanu v New York brzojav, v katerem trdi, da se cerkev in vera v coni B preganjata.

Popolnoma logično je, da se je predsednik ljudskega odbora kot nosilec krajevne oblasti čutil prizadetega in ob prvi priliki postavil domačemu župniku približno takšno le vprašanje:

«Gotovo ste slišali, da vaš predpostavljeni škof Santin trdi, da oblast tukaj pri nas preganja cerkev in vero. Kaj pravite na to?».

Župnik, ki v miru opravlja svoje cerkvene in verske dolžnosti in ki je morda še pred kratkim poslal prav temu predsedniku ljudskega odbora pismeno zahvalo v imenu vseh vernikov, ker se je predsednik zavzemal in pomagal, da se je stara cerkev obnovila, je predsedniku na to vprašanje takole odgovoril (kajti drugače odgovoriti ni mogel):

«Ne morem trditi, da se cerkev in vera preganjata. Ravno narobe, oblast nam je celo pomagala obnoviti naš božji hram. Zato lahko rečem, da škof Santin v tistem brzojavu ni govoril resnice».

Toda ta župnik se bo istočasno spomnil, da mu je na zadnji konferenci v Trstu, v Ulici Cavana, škof Santin strogo prepovedal dajati karkšne koli izjave o stanju cerkve in vere v njegovem kraju; spomnil se je tudi, da ga bo škof lahko kaznoval, če bo ta njegov ukaz prekršil. Kaj naj torej ta župnik stori, če noče delati proti svoji vesti, če noče govoriti resnico?

Na to vprašanje naj odgovorijo predvsem «Ultime Notizie», ki smo jim prav zares iz srca hvaležni, da so včeraj prevedle tudi v italijanščino našo logično razlago, kako je tržaška kurija v predvečerajšnji izjavi agenciji ANSA obdolžila samega škofa Santina in potrdila, da so navedbe poročila vojaške uprave JLA jugoslovanske cone STO glede konference 28. aprila t. l. v Ulici Cavana točne.

Pa še to naj «Ultime Notizie» povejo svojim čitateljem, da je v tistem času, ko sta papež in Mussolini imenovala za reškega in nato za tržaškega škofa Antonia Santina, tedanji nadškof zagrebški Ante Bauer izdal poslanico, v kateri je določil, da se morajo v vseh katoliških cerkvah v Jugoslaviji vsako leto na praznik svetega Jožefa vršiti molitve za versko svobodo Slovencev in Hrvatov v Slovenskem Primorju, Beneški Sloveniji, Istri in na Reki. Za tisto versko svobodo, ki jo je kratil Santin in njemu podobni.

NAČRT USTAVNE REFORME V FLRJ pride v jeseni pred Ljudsko skupščino

Izjave Moše Pijade o dosedanji diskusiji o načrtu novega ustavnega zakona - Povečana trgovska izmenjava med Jugoslavijo in Zahodno Nemčijo

Krepitev letalskih sil sovjetskih satelitov

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 11. — V zvezi z ustavno reformo je podpredsednik Prezidija in predsednik zakonodajnega odbora zvezne ljudske skupščine Moša Pijade danes izjavil, da je osnutek načrta ustavnega zakona, ki so ga izročili v diskusijo CK KPJ, zakonodajnemu svetu in javnosti, služi kot osnova za formulacijo novega načrta, ki ga bo do v jeseni predložili ljudski skupščini v razpravljanje. Moša Pijade je poudaril, da je bila dosedanja diskusija v tisku preveč abstraktna in da niso poklonili dovolj pozornosti pomenu reorganizacije ljudskih odborov, ki so osnova nvega sistema oblasti.

Po novem ustavnem zakonu bo Prezidij stvarno izvršilni organ skupščine in ne bo imel pravice izdajati odločbe z zakonsko močjo. Organi uprave, ki bodo imeli administrativen značaj, bomo imeli v svojem področju popolno samostojnost. Predsednik republike ne bo izgubil z izvolitvijo poslanskega mandata, kot so najprej predlagali. Volitve za zvezni svet bodo neposredne, kandidate za zvezni svet pa bodo lahko predlagali bodisi ljudski odbori, bodisi posamezne skupine državljanov. Poslance v svet proizvajalcev bodo volili okrajni in mestni sveti prizvajalcev za dve leti, in to sorazmerno s številom prebivalcev republike.

Po trgovskem sporazumu z Avstrijo, ki so ga 6. junija podpisali na Dunaju, je bil danes v Bonnu podpisan trgovski sporazum med Jugoslavijo in Zahodno Nemčijo, ki predvideva obojestransko zamenjavo blaga v letošnjem letu v vrednosti 60 milijonov dolarjev. Poseben sporazum predvideva, da se nemški investicijski kredit v Jugoslaviji poveča za 9 milijonov dolarjev na 44 milijonov. Prav tako so uredili turistični promet in tehniko plačilnega prometa. Jugoslavija bo izvažala v Zahodno Nemčijo predvsem baker, cink, bavksit, tobak, koruzo, prašiče, meso, sadje, vino in les, uvažala pa stroje, traktorje, industrijsko opremo in razne industrijske izdelke.

Trgovski promet z Zahodno Nemčijo se je letos zelo povečal. V prvih treh mesecih tega leta je znašal delež Nemčije v skupnem izvozu Jugoslavije 24 odst., v uvozu pa 23 odst. Medsebojna izmenjava blaga bi se lahko še povečala, če bi Zahodna Nemčija zmanjšala zaščitne carine. Jugoslovanski izvozniki upajo, da bodo v bodočnosti te motnje odstranjene.

Agencija «Jugopress» poroča, da poklanja ZSSR vedno večjo pozornost modernizaciji letalstva svojih satelitskih dežel. V letu 1950 so v satelitskih državah začeli formirati večje letalske enote, v katerih zamenjujejo stara letala tipa Jak-9, Il-10 in Pe-2 z novimi aparati na reakcijski pogon tipov Mig-15, La-15, La-17 in Jak-15. Po zadnjih poročilih ima danes Madžarska dve mešani letalski diviziji, Romunija eno lovsko in eno mešano divizijo, Bolgarija eno lovsko in dve mešani in ČSR dve lovski in dve mešani diviziji. Nekatere mešane divizije so opremljene pretežno z bombniki, večinoma z letali Pe-2.

Iz Budimpešte pa poročajo, da so sovjetske čete začele z graditvijo utrdb v severnovzhodni Madžarski v okraju Borsod. Dela opravljajo kaznjenci pod vodstvom sovjetskih inženirjev.

Agencija «Jugopress» poroča, da bodo v kratkem podpisali turistično konvencijo med Jugoslavijo in Grčijo. Načrt konvencije predvideva med drugim vzpostavitev redne avtobusne linije Dubrovnik-Atene in clajšave za turiste, ki bodo obiskali klimatična mesta obeh držav.

Piloti, jadralci in padalci letalske zveze Jugoslavije bodo na poziv avstrijskega Aerokluba 12. in 15. junija izvedli velik letalski miting v Celovcu. Sodelovali bodo znani jugoslovanski piloti—akrobati, jadralci in padalci.

B. B.

Achesonovo potovanje

WASHINGTON, 11. — Tiskovni tajnik zunanjega ministrstva White je izjavil danes časnikarjem, da namerava Acheson odpotovati v London z letalom v nedeljo 22. junija in ostati v Angliji do 28. junija. Dne 25. junija bo Acheson prejel častni doktorat oxfordske univerze. Dne 27. junija so bo sestal z francoskim zunanjim ministrom Schumanom in britanskim zunanjim ministrom Edenom.

White je nadalje izjavil, da namerava zunanji minister 28. junija odpotovati iz Londona v Berlin na večern obisk, 29. junija pa odpotovati z letalom na Dunaj, kjer bo obiskal avstrijskega kanclerja Leopolda Figla, ki ga je povabil na svojem nedavnem obisku v Združenih državah.

Acheson bo 1. julija odpotoval z Dunaja v Rio de Janeiro preko Fort Lyauteya in Dakarja v Severni Afriki ter Recifa v Braziliji. V Braziliji bo zunanji minister ostal nekaj dni in obiskal tudi San Paulo, nakar se bo z letalom vrnil v Washington.

NOVI DELHI, 11. — Indijska spodnja zbornica je danes odobrila proračun za narodno obrambo, ki znaša več kakor 50 odst. celotnega indijskega proračuna.

★

HAAG, 11 — Pred mednarodnim sodiščem je prof. Rollin, ki zagovarja iransko vlado, končal z utemeljevanjem teze o nepristojnosti mednarodnega sodišča v petrolejskem sporu. Na zahtevo angleške delegacije bo prihodnja razprava v petek zjutraj in na njej bo britansko stališče obrazložil Sir Eric Beckett.

★

WASHINGTON, 11. — Bančni odbor predstavniške zbornice je danes odobril podaljšanje zakona o nadzorstvu mezd, cen in najemnin za eno leto. Ta zakon tudi pooblašča vlado za dodeljevanje in razdeljevanje strateških surovin.

V Teheranu zanikujejo

TEHERAN, 11. — Glavni stan iranske vojske odločno zanikuje govorice o poizkusu vojaškega udara v Teheranu in o aretaciji petih polkovnikov. Vojaške oblasti iščejo početnike teh govoric. Proti listu «Nabarde», ki je objavil omenjene govorice, pa bodo sodno postopali.

GOSPODARSTVO IN FAŠIZEM dve temi italijanske politike

Razprava o zakonu proti neofašizmu v poslanski zbornici - Dejstva ne potrjujejo optimizma Pelle in Vanonija v finančnih vprašanjih

(Od našega dopisnika)

RIM, 11. — Italijanska poslanska zbornica, ki je včeraj izglasovala začetek podrobne razprave o zakonu za zatiranje neofašizma in njegov prvi člen (ni bilo neopaženo, da se je to zgodilo prav na obletnico umora Giacoma Matteottija, na obletnico umora bratov Rosselijev in na obletnico zahrbtnega napada Italije na Francijo — verjetno ne toliko slučajno kot po želji in potrebi onih, ki se danes bolj iz nujnosti kot iz prepričanja oklepajo protifašističnih gesel), je danes nadaljevala razpravo o posameznih členih. Razpravo, v katero so s predlogi amandmanov posegali samo misini in monarhisti, je vodil sam Scelba, ki skuša po mnenju nekaterih s podobnimi nastopi spet utrditi omajano zaupanje v demokratičnost italijanskih upravnih organov.

Poleg parlamentarnih metod pa se poslužujejo neofašisti v tej borbi proti zakonu, ki sicer prihaja dokaj pozno, tudi groženj; nedavno je izšel članek misinskega voditelja Almiranteja, ki grozeče omenja, da bodo «ostali zabeleženi» vsi tisti, ki bodo za zakon glasovali.

V senatu pa so se ukvarjali z gospodarskimi vprašanji v zvezi s finančnimi proračuni. Govorila sta ministra Pella in Vanoni, prvi o gospodarskem položaju v Italiji, drugi o državnem računovodstvu in davčnem sistemu. Preveč bi bilo ponavljati vse podrobne številke, ki jih je navedel Vanoni; naj omenimo le, da se je branil pred očitki, da so v Italiji, v nasprotju z vsakim kriterijem pravičnosti, posredni davki nekajkrat višji kot neposredni; Vanoni je trdil, da je sploh «razmejitev med posrednimi in neposrednimi davki težka in samovoljna» in da ni mogoče kriterijev, ki veljajo v eni državi, kar tako prenašati na drugo državo, nato pa je poudaril «naprednost italijanskega sistema obdavčevanja».

O monopolih je Vanoni omenil, da dajejo 73-krat večji dohodek kot leta 1938, čeprav se je tobak podražil 65-krat in so cigarete samo 50-krat dražje. Pozabil pa je omeniti, da služijo tobačne delavke po 15.000 lir na mesec, pa tudi potrošnja tobaka se je v Italiji od leta 1938 povečala od 661 gramov letno na osebo na 832 gramov, celotna potrošnja pa od 29 milijonov na 39 milijonov kg.

Pella je najprej govoril o državnih dolgovih in dejal, da je današnji javni dolg, «če se upošteva razvrednotenje lire», za polovico manjši od predvojnega; ta «če se upošteva...» je res zlata vreden, saj ne pove nič drugega kot to, da je inflacija kot z gobo zbrisala ogromni predvojni italijanski državni dolg. Poleg tega se je, kot je priznal Pella, spremenila njegova struktura, saj ga zdaj v ogromni večini sestavljajo viseči dolgovi (konsolidirani so samo predvojni dolgovi), predvsem v obliki «zakladnih bonov». Pella je tudi priznal, da zatekanje državnega zakllada k posojilom za kritje proračunskega primanjkljaja v znatni meri zmanjšuje razpoložljivost kreditnih sredstev za gospodarstvo.

O denarnem obtoku je Pella dejal, da «se je od leta 1948 povečal izključno zaradi potreb trgovine», kar popolnoma ne bo držalo, če upoštevamo statistično izkazani stalni porast življenjskih stroškov.

A. P.

PRIPRAVLJANJE ODGOVORA NA SOVJETSKO NOTO O NEMČIJI

London in Pariz sporazumna o predlogu za konferenco štirih

Acheson ponovno priporoča hitro ratifikacijo bonnskih dogovorov - Adenauer bi se hotel izogniti senatu, ker tam nima večine - Ponoven Schumacherjev nastop proti pogodbenim dogovorom in pogodbi o evropski vojski

LONDON, 11. — Nekateri obveščeni krogi trdijo, da je Velika Britanija pripravljena podpreti francosko mnenje, da bi bilo treba v kratkem sklicati konferenco štirih o Nemčiji.

Po današnji seji francoskega ministrskega sveta pa je predstavnik francoske vlade izjavil, da je Francija naklonjena štiristranskim razgovorom, ki naj bi se omejili na določena vprašanja v zvezi z združitvijo Nemčije. Pripomnil je, da je vlada poslala navodila svojim delegatom, ki razpravljajo o odgovoru na sovjetsko noto.

Britansko stališče temelji na mnenju, da bo težko doseči ratifikacijo bonnskih dogovorov, dokler se ponovno ne preizkusi dobra volja Sovjetske zveze. Če bi pogajanja ponovno propadla, ne bi preostala nobena druga politika razen sedanje. Če pa bi prišlo do spremembe sovjetskega mnenja, bi sestanek namestnikov lahko odprl pot za poznejši sestanek štirih zunanjih ministrov. V Londonu pa so mnenja, da mora biti kateri koli predhodni sestanek štirih omejen na dve glavni vprašanji: na volitve in na oblast, ki naj jo ima vlada, ki bo iz teh volitev izšla. Razen teh točk so druga številna vprašanja glede bodočnosti Nemčije, in o katerih je mnenje zahodnih držav zelo različno od sovjetskega. Glavna so: 1. Sovjetska zveza ima vzhodnonemško mejo na Odri in Nisi za dokončno, 2. sovjetski predlog, da bi morala imeti enotna Nemčija lastne oborožene sile, čeprav omejene; 3. vztrajanje zahodnih držav, da bi nova vzhodnemška vlada lahko svobodno vstopila v kakršni koli regionalni pakt, ki bi bil v skladu z listino OZN.

V Londonu so mnenja, da bi štiristranska konferenca lahko razjasnila sovjetske namene bolje kakor dolgo izmenjavanje not. Zdi se, da je to tudi osebno mnenje zunanjega ministra. Zato nekateri sodijo, da bo novi zahodni odgovor vseboval predlog za konferenco štirih, na kateri naj bi razpravljali o glavnih vprašanjih v zvezi z vsenemškimi volitvami. Na tej konferenci ne bi se sestali zunanji ministri pač pa štirje visoki komisarji v Nemčiji ali njihovi predstavniki. Zelo verjetno bo odgovor, v katerem bo tudi zahteva, naj bi Sovjetska vlada dala točna jamstva, odposlali še pred prihodom Achesona v London, kateremu se bo pridružil tudi Schuman.

Adenauer se je danes sestal s člani zunanjepolitičnega odbora v Bundesratu (senatu), katerim je obrazložil svojo tezo, da ni potrebno, da senat ratificira pogodbene dogovore in pogodbo o evropski obrambni skupnosti. Odbor pa te teze ni sprejel. Kakor je znano, ne more Adenauer računati gotovo na ratifikacijo v senatu, ker imajo tu večino socialni demokrati, ki nasprotujejo omenjenim dogovorom.

Predsednik socialno demokratske stranke Schumacher pa je danes po radiu ponovno poudaril, da bodo bonnski dogovori in pogodba o obrambni skupnosti spravili v nevarnost zopetno združitev Nemčije. Pripomnil je, da bo udeležba Nemčije v evropski vojski povzročila nevarno tekmovanje z Rusi. «Adenauer je podpisal pogodbe, ne da bi vedel, ali nameravajo zavezniki braniti Zahodno Nemčijo kot svojo enakopravno zaveznico», je dejal Schumacher, ki je pripomnil, da je ponovna združitev Nemčije sedaj v rokah zahodnih držav in ne Nemcev. «Nemška vlada pa se je tudi odpovedala ogromnemu premoženju v tujini in drugim pravicam glede tovarniških patentov».

Ponovil je, da se položaj lahko reši samo z novimi pogajanji z zahodnimi državami, o katerih pa je izrazil dvom, ker da Adenauer nikoli jasno ne pove svojih želja in zahtev. Končno je Schumacher omenil težnjo vlade, da vse svoje nasprotnike naziva s komunisti, in je dejal, da so zadnje upravne volitve v Italiji pokazale, kam vodi ta vrsta politike.

V Washingtonu je Acheson ponovno poročal pred senatnim zunanjepolitičnim odborom, kjer je zagovarjal ratifikacijo bonnskih dogovorov. Ponovil je, da ZDA niso sklenile nobenega tajnega dogovora s Francijo, Veliko Britanijo ali drugimi državami. Glede Severne Afrike je Acheson izjavil, da niso ZDA tu prevzele nobenih obveznosti.

Dalje je izjavil, da ni bila prevzeta nobena obveznost glede ukrepov v primeru, da bi se ena od držav članic umaknila iz evropske obrambne skupnosti. Sklenjeno pa je bilo, da bi se v tem primeru posvetovali z ostalimi ogroženimi državami in podvzeli potrebne ukrepe.

Omenil je nato zadnje ukrepe sovjetskih in vzhodnonemških oblasti, in dejal, da bi znala Rusija podvzeti nove ukrepe, ki bi Vzhodno Nemčijo še bolj vključile v njeno območje.

VIDALIJEV PREPIR Z LASTNIMI PRISTAŠI

Izidi zadnjih upravnih volitev so povzročili globoko zaskrbljenost med vrhovi tržaške kominformistične agenture. Z mastnimi črkami pozivajo Tržačane na zborovanja, kjer jim sam Vidali tolmači volilne rezultate in kaj se za njimi skriva. Tudi njihov tisk, ki je spočetka besedičil o «utrjenih» pozicijah kominformistične stranke, bruha stalno svojo jezo predvsem na tista gibanja, ki so se v teh volitvah najbolj okrepila, namreč zlasti na indipendentiste. Hkrati pa kominformistični tisk poziva vse tržaške demokrate v skupno fronto proti fašizmu.

Pri vsem tem je zelo zanimivo pogledati, kakšne argumente uporablja kominformistično vodstvo proti indipendentistom ,kako si zamišlja fronto proti fašizmu, in kaj vse trpa pod besedo in pojem «fašizem».

V papirnati gonji proti indipendentistom je najzanimivejše dejstvo, da ima ta kominformistična kampanja izrazito obramben značaj. Vse, kar pišejo proti indipendentistom, je stvarno namenjeno njihovi lastni bazi. Zadnje volitve so namreč pokazale, da se tržaško delovno ljudstvo, ki se še nahaja pod njihovim vplivom, hočemo res doseči neodvisnost ne pusti več vleči za nos, in da je v glavnem že spregledalo dvoličnost kominformističnega vodstva zlasti glede tržaškega vprašanja.

Naivneži bi pričakovali, da jih bodo volilne izkušnje spametovale, da bodo podvrgli ostri kritiki predvsem svoje lastno sleparsko stališče do tega vprašanja in potegnili utrezne zaključke. Mi pa, ki smo s to naivnostjo že davno opravili, vemo, da ostaja kominformistično vodstvo zvesto svojemu iredentističnemu stališču do tržaškega vprašanja. Vsa njihova sedanja papirnata ofenziva je najboljši dokaz te resnice. Sedaj bomo priča stalni njihovi kampanji proti nam in proti indipendentistom. Ta kampanja pa je predvsem naperjena proti njihovi lastni bazi, tako da moremo govoriti o dejanskem dvoboju med kominformističnim vodstvom na eni strani, in tistimi pristaši, ki jim še sledijo v nepreveč dobri veri, na drugi strani.

Pred indipendentisti se mora danes kominformistično vodstvo celo braniti. Kako se branijo danes in kako so napadali včeraj?

Pred volitvami so kominformistični voditelji radi volje poudarjali, da so edino oni resnični indipendentisti, in da naj zato ljudje volijo nje, če Tržaškega ozemlja. Tisoče in tisoče pristašev jim ni verjelo in rezultat je znan. Po tej poti si torej kominformistični voditelji ne morejo obetati uspehov, in čisto jasno je, da bi jih na prihodnjih upravnih volitvah dočakal še večji poraz. Zato so se odločili za drugačno taktiko. Ta nova taktika pa je hkrati ponoven dokaz o njihovi dvoličnosti.

Nasprotnikov v svojih lastnih vrstah so se zato lotili frontalno. Začeli so z napadom na samo idejo o neodvisnosti Tržaškega ozemlja, češ, indipendentizem šibi delavski razred, ker baje odvaja delavce od borbe za njihove pravice, ker jih baje pasivizira in spreminja v brezoblično množico, itd. (glej «Il Lavoratore» od 9. t. m.: «Reakcionarni značaj «indipendentističnega» kozmopolitizma»).

*Nas pa zanima tem zlasti sledeče vprašan

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Danes, četrtek 12. junija
Ivan, Zorica
Sonce vzide ob 4.15 in zatone ob 19.55. Dolžina dneva 15.40. Luna vzide ob 23.28 in zatone ob 8.55.
Jutri, petek 13. junija
Anton Pad., Zlatana

Občinski svet bo razpravljal v ponedeljek o upravnih zadevah

Jutri se bo sestal na sejo občinski upravni odbor

GORICA, 11. — V ponedeljek 16. t. m. se bo v dvorani deželnih stanov na gradu zopet sestal občinski svet, ki bo proučil sledeči dnevni red: poročila in interpelacije; nabava drv za zimo 1952-53; potrošniški davek na živila proste cone — podaljšanje za leto 1953; popravek pravilnika za občinske delavce; odstop zemljišča INA-Casa za gradnjo hiše za nameščence notranjega ministrstva; odobritev sklepa za vztrajanje v tožbi z ustanovo Pelican Battistig de Rotenfeld; tlakovanje Korza; odobritev načrta za izredno oskrbovanje bitumiranih mestnih ulic; odobritev načrta za preureditev cest in nakup zemljišča Jakoba Lutmana v Ul. Campi; odobritev poviška pristojbine za postajanje živine v občinski klavnici; popravek čl. 3 pravilnika za postajanje živine v občinski klavnici; popravek čl. 3 pravilnika za taksije; imenovanje novih ulic; prispevek državni knjižnici za leto 1952; popravek prejšnjega sklepa o nakupu zemljišča v Ul. Crispi.

Na tajni seji bodo svetovalci imenovali preglednike obračuna za leto 1951, določili nagrado za delavnost trem občinskim uslužbencem ob 25. letnici službovanja ter imenovali davčne svete.

V petek ob 18. uri se bo v beli dvorani županstva sestal občinski upravni odbor. Na redni tedenski seji bodo odborniki razpravljali o plačilu uradnikov za ljudsko štetje, o razdelitvi vsot, ki so jih prejeli za globe v prvem in drugem šestmesečju 1951, o potrošniškem davku in proučili prošnje, ki so jih nekateri peki vložili v zvezi s podaljšanjem delovnega urnika. Nadalje bodo odborniki razpravljali o javnih črpalkah za vodo, o nakupu kock za tlakovanje cest, o potrošniškem davku na gradbeni material za gradnjo kinodvorane Eden v Ul. Lombrozo ter bodo imenovali preglednika del pri popravilu zavoda Lenassi. Proučili bodo načrt za ojačanje razsvetljave v ljudskem vrtu, pogodbo za oddajo v najem prostora za letno gledališče na gradu in drugo vprašanja navadnega upravnega značaja.

Zidarski tečaj za brezposelne

GORICA, 11. — Pokrajinski urad za delo je pred časom napovedal zidarski usposobljenostni tečaj za brezposelne. Doslej pa se za omenjeni tečaj, ki bo v Gorici, ni prijavilo zadostno število vajencev.

Pokrajinski urad za delo opozarja vse brezposelne, da v naši pokrajini primanjkuje poklicnih zidarjev; zato so vsa gradbena podjetja primorana najeti zidarje iz drugih pokrajin. Vsem brezposelnim priporočamo, da se prijavijo za omenjeni usposobljenostni tečaj, ob zaključku katerega bodo prejeli usposobljenostno spričevalo, ki jim bo v veliko priporočilo pri zaposlitvi.

Prijave še vedno sprejemajo na Uradu za delo.

Pogled na Pevmo — V ozadju Gorica

UPRIZORITEV VESELE KOMEDIJE „Emil in detektivi" v Štandrežu

Danes 12. junija ob 20. uri bo v letnem gledališču v Štandrežu druga predstava letošnje sezone. To pot so na vrsti gojenci Dijaškega doma, ki nam bodo podali veselo in napeto zgodbo o «Emilu in detektivih», katero je po Kaestnerjevem romanu priredil Ost.

Kaestner nam v svoji zgodbi prikazuje dečka, ki ga okoliščine prisilijo k zasledovanju in končnemu ujetju zločinca. Poleg njega pa je cela kopica otrok, ki s tisto odkrito otroško dobrosrčnostjo takoj priskočijo na pomoč tovarišu, ki je v stiski in mu pripomorejo, k uspehu. Kaestnerjeva zgodba se v originalu dogaja v Berlinu, Ost pa je ambient predrugačil in prenesel dejanje v domače kraje.

V igri sami bomo imeli priliko spoznati razne ljubljanske fantiče, ki nas bodo razveselili z zdravim humorjem, ki je v otroških letih še neprisiljen. Zgodba se začenja v Novem mestu, se nadaljuje v vlaku in potem pa po ljubljanskih ulicah in se zaključi na domu Emilove stare matere. Nastopajo v igri tudi starejši: Emilova mati, stara mati, komisur, policaj in tako dalje. Ta igra je precej zahtevna, kar nam pove tudi že samo število igralcev, ki jih je okoli 40.

Gojenci Dijaškega doma se že več časa pripravljajo na ta nastop, ki hoče biti dokaz, da poleg učenja stremijo v Domu

Širite in čitajte Primorski dnevnik!

tudi za kulturnim udejstvovanjem. Koncert, ki je bil nedavno v dvorani «Zlati pajk», in igra «Peg, srček moj» ter še nastop v četrtek nam jasno kažejo, da naša mladina ne stremi samo za dobrimi šolskimi uspehi, temveč da ljubi kot ljubijo vsi Slovenci kulturno udejstvovanje.

Prepričani smo, da bo uprizoritev komedije «Emil in detektivi» privabila lepo število ljudi v letno gledališče. Kulisarija, ki je v tej igri precej zahtevna, je tudi dovršeno izdelana in gledalcu se bo zdelo, da je tudi on v Novem mestu, v vlaku in po Ljubljani.

Zato vabimo vse, da se te prireditve udeleže v čim večjem številu, ker bo to tak kulturni dogodek, katerega bi bilo res škoda zamuditi.

Če bo slabo vreme, bo prireditev v istem prostoru, ob isti uri v nedeljo 15. junija.

Poslovanje trgovin danes

GORICA, 11. — Zveza trgovcev za goriško pokrajino sporoča, da bodo danes 12. t. m. vse trgovine ves dan zaprte. Odprte bodo samo pekarne in mlekarne od 6.30 do 12.30; trgovine s sadjem in zelenjavo od 8. do 12.; cvetličarne od 8. do 13. in mesnice od 6.30 do 11.

Brivci bodo danes delali samo od 7.30 do 12.30.

KINO

VERDI. 16.30: «Zvočnik je vaš», G. Sofio.
VITTORIA. 17: «Bes v Kongu», J. Weissmueller.
CENTRALE. 17: «Vesela farma», J. Garland in G. Kelly.
MODERNO. 17: «Mali stari svet», A. Valli.
KINO NA PROSTEM V STANDREZU. 21: «Zeli me», G. Garson in R. Mitchum.

NA STADIONU «PRVI MAJ» V TRSTU

LJUDSKI PLESI

Izvaja:

DRŽAVNI ANSAMBEL PLESOV IN PESMI LR MAKEDONIJE IZ SKOPLJA

Spored v soboto 14. junija 1952 ob 20.30 uri

1. **KALAJDZISKO ORO:** Makedonski ples potujočih kotlarjev iz prve polovice preteklega stoletja. Koreografija črpa plesne elemente iz poklicnih gibov kotlarjev; 2. **CAMCE:** Zelo razširjen ples. Izraža patriarhalno skromnost makedonske žene; 3. **KAVADARKA:** Junaški ples iz časov čerkeskih vdorov v Makedonijo 1864. leta; 4. **AIR DA NE STORIS MAMO:** Pesem opeva resnične dogodke iz fevdalne dobe v Makedoniji. Poje Vaska Ilieva; 5. **BILBILCE:** Albanski narodni ples s turškim vplivom. Ponazoruje nežno slavčevo gostolenje; 6. **KUPURLIKA:** Turški ženski ples z orientalskimi elementi. Nekoč so ga pogosto plesali v haremih; 7. **KOPACKA:** Izhaja iz siromašnih planinskih delov Makedonije. Ples posnema težko poljsko delo; 8. **BERANCE:** Junaški ples iz Egejske Makedonije in Bitolja; 9. **ZASVIRIL STOJAN:** Ljubezenska pastirska idila; **SEVDALINO MOME:** Humoristična pesem opisuje tožbe zaljubljenega vasovalca, ki se mu dekleta posmehujejo, ker nima konja; 10. **ČRNOGORKA:** Svadbeni ples iz Skopske Črne gore. Plešejo ga tudi ob domačih praznikih.

ODMOR

11. **SRBSKI NARODNI PLESI:** Venec značilnih taborniih plesov iz raznih krajev Srbije; 12. **ELENKO MOME:** Makedonska narodna elegija. Opisuje težko življenje sezonskih delavcev, ki odhajajo v tujino. Poje Aleksander Sarijevski ob spremljavi kaavala; 13. **ARAMISKI PLES:** «Aramije» so bili uporniki proti samovolji turških oblastnikov v 19. stoletju. Uporniki so iz zased napadali bogate karavane, bege in spahije. Plen so razdelili med siromake. Zato jih je ljudstvo opevalo kot narodne zaščitnike; 14. **NEVESTO CRVEN TRENDAFIL:** Narodna pesem iz ciklusa pesmi o sezonskih delavcih. Poje ženska skupina; 15. **NEVESTINSKI PLES:** Obredni ples. Vodi ga nevesta, ki se poslavlja od samskega stanu; 16. **SOPSKA POSKOCICA:** Ples iz vzhodne planinske Makedonije. Simbolično prikazuje podiranje dreves, krčenje gozdov, kopanje zemlje, košnjo in druga poljska dela; 17. **SEDNAL BEGCE DA VECERA in ALTANO KADANO:** Pesmi iz Kumanovega. Poje ženski duet; 18. **SLAVONSKI NARODNI PLESI:** Plesi iz okolice Vinkovcev; 19. **TESKOTO:** Priljubljen ples s praslovanskimi elementi. Nastal je v zapadnih planinskih ovčarskih predelih Makedonije, kjer so slovanska plemena živela v stalnem obrambnem boju s tujimi plemeni; 20. **KAZI ANDZO:** Pesem poje o nasilnosti turškega bega nad mlado makedonsko upornikovo nevesto; **SADE TI SE CUDAM CVETO:** Makedonska ljubezenska pesem; 21. **SOBORSKI PLESI:** Živahni plesi. Pogosto jih plešejo na vaških taborih.

Spored v nedeljo 15. junija 1952 ob 16.30 uri

1. **LESNOTO I ZETOVSKO:** Garičko Lazaropoljski plesi iz ciklusa svadbenih plesov; 2. **NEVESTINSKI PLES:** Obredni ples vodi nevesta, ki se poslavlja od samskega stanu; 3. **GRBAC:** Zelo priljubljen makedonski ljudski ples. Težki ritmični gibi izražajo naporno obdelovanje zemlje; 4. **MLAD KORUME:** Makedonska pesem iz fevdalne dobe. Poje Vaska Ilieva; 5. **OSMAN PASA:** Moški turški narodni ples. Nastal je v začetku preteklega stoletja. V plesu so se ohranili sledovi orientalskih verskih obredov; 6. **KUPURLIKA:** Turški ženski ples z orientalskimi elementi. Nekoč so ga pogosto plesali v haremih; 7. **KOPACKA:** Izhaja iz siromašnih planinskih delov Makedonije. Ples posnema težko poljsko delo; 8. **RUSALISKI PLESI:** Stari obredni plesi. Plesali so jih ob božičnih praznikih. 9. **NALOJNO KERKO in OGREJALA MESECINA:** Tetovske ljubezenske pesmi. Napev je podoben stenskim lirskim napevom; 10. **ZETVARKA:** Ples je sestavljen iz ravninskih plesnih elementov. Nastal je v novejšem času in koreografsko prikazuje značilnosti novega načina obdelovanja zemlje.

ODMOR

11. **SRBSKI NARODNI PLESI:** Venec karakterističnih taborniih plesov iz raznih krajev Srbije; 12. **OJ OVCARCE:** Pastirska pesem; 13. **CIFTE CAMCE:** Starinski borbeni ples z meči iz jugozapadne Makedonije; 14. **MALKITE MOMI in SETAM GORE - SETAM DOLE:** Šaljive narodne pesmi izvaja ženska skupina; 15. **NEMI PLES:** Ženski ples brez glasbene spremljave. Verjetno je nastal v fevdalni dobi, ko je veljal običaj o «pravu prve poročne noči»; 16. **SOPSKA POSKOCICA:** Ples je iz vzhodne planinske Makedonije. Simbolično prikazuje podiranje dreves, krčenje gozdov, kopanje zemlje, košnjo in druga poljska dela; 17. **DEVOJCE BELO in TRI GODINE SETAO:** Narodne pesmi s Kumanovega. Poje ženski duet; 18. **BUNJEVKA:** To je priljubljen ples Bunjevčanov, Hrvatov iz okolice Subotice. Ples je odraz velikega bogastva in razkošja; 19. **JA IZLEZI STARA MAJKO:** Pesem iz revolucionarne dobe v začetku tega stoletja. V njej se opeva slovo matere od sina, ki odhaja v gozd, da se bori za osvoboditev; 20. **STARO TIKVESKO:** Moški ples iz leta 1880 v Tikveškem. Ples posnema gibe iz pletarske obrti; 21. **SOBORSKI PLESI:** Živahni plesi. Pogosto jih plešejo na vaških taborih.

Vstopnice so v prodaji na navedenih krajih:

V UL. SV. FRANCISKA 20 (VEZA TISKARNE) DNEVNO OD 11. DO 13. URE IN OD 17. DO 19. URE, V SOBOTO IN NEDELJO TUDI OD 9. DO 13. URE; ENO URO PRED PRICETKOM NASTOPA NA STADIONU «PRVI MAJ»; PRI VRATARJU TISKARNE V UL. MONTECCHI ST. 6; V GOSTILNI PRI «BELEM KONJICKU» V SKEDNJU; V TOBAKARNI PROSEN PRI SV. IVANU; V CEVLJARNI GEC V ROJANU; V DROGERIJI SCHEIMER V BARKOVLJAH; PRI SHPZ V UL. ROMA 15; V TRGOVINI MAHNIC V BAZOVICI; V PEKARNI ČOK NA OPCINAH; V LONJERJU PRI ANGELI PECAR; V TREBCAH V TOBAKARNI KRALJ; V PADRICAH PRI IVANKI GRGIC; V GROPADI PRI MARIJI MILKOVIC; NA COLU PRI SKAMPERLE; V VEL. REPNU V GOSTILNI KRIZMAN; V SALEZU PRI KRALJEVIH; V SEMPOLAJU PRI FURLANOVIH; V SESLJANU PRI MARIJI GORJAN; V NABREZINI PRI PERTOTU SLAVKU; V SV. KRIZU PRI MARICI SONCE; NA PROSEKU PRI BANOVIH; V BORSTU PRI MERI PETAROS; V RICMANJIH PRI MILI BERDON OD 16. URE DALJE; V BOLJUNCU PRI MARJANU SANCINU; V DOLINI PRI OLGI SMOTLAK; V DOMJU PRI SLAVKU STURMANU; V PREBENEGU PRI KRISTINI RAPOTEC; V MACKOVLJAH PRI BENJAMINU SLAVEC; V SKOFIJAH V ZADRUGI; V PLAVJAH PRI CVETKU ČOK.

* * *

Ker ne bodo organizirani posebni avtobusi, priporočamo vsem, da se poslužijo rednih avtobusnih zvez ali pa da po potrebi samoiniciativno poskrbijo za njih pojačenje.

Ali bo Furlansko ljudsko gibanje znova vodilo pravilno politiko?

Iz sprememb v izvršnem odboru bi lahko sklepali, da bodo končno res služili domačim furlanskim interesom

Zdi se, da so se nad rezultati zadnjih volitev, ki so pomenile veliko uveljavljenje avtonomističnih sil, zamislili resno tudi voditelji Furlanskega ljudskega gibanja (MPF). Pred kratkim se je sestal na seji vodilni odbor, na kateri so proučili položaj in izbrali nov izvršni odbor. V ta odbor so bili izvoljeni naslednji gospodje: dr. Luigi Ciceri, predsednik; učitelj Bernardino Virgili, podpredsednik za videmsko pokrajino; Eduardo Sturni, podpredsednik za goriško pokrajino; Sireno Rossi, tajnik; Giuseppe De Piero, blagajnik; književnik Armando Blasoni, Cantoni Aurelio, Linda Alfonso in odv. Marcotti Piero, člani.

Morda zamenjava nekaterih imen nič ne pomeni za onega, ki ne pozna pobliže teh ljudi. Prej je bil predsednik odv. Marcotti. Ta je morda najboljši človek na svetu, toda ima veliko napako, da morda sam ne verjame v svojo stvar in v furlansko idejo, tako da ga vsi vedno slišijo govoriti le v beneškem narečju in javnosti in doma. Jasno je, da za te ljudi ne pomeni furlanščina drugega kot nekaka starinska posebnost, ki spada v folkloristično muzej. Na ta način postane to gibanje samo odskočna deska, da lahko nekdo doseže neko mesto, ki bi ga sicer v političnem življenju nikoli ne dosegel.

Dr. Ciceri pa je Furlan, ki skuša ostati bodisi doma bodisi v javnosti zvest svojemu maternemu jeziku. Poleg tega pa mu je tudi zelo jasno, kakšna mora biti miselnost moderne politične stranke z organizacijo, ki mora skušati dobiti čim večji vpliv na množice in ne samo na nekatere ljudi, ki lahko imajo ali nimajo vpliva na manjše skupine. Zdi se, da lahko pripišemo dr. Ciceriju tudi pobudo, ki jo je sprejel že prejšnji vodilni svet, t. j. da loči MPF od štirinajstdnevnika «Patrie dal Friuli». Tedaj so sklenili, da bodo čimprej ustanovili lasten list, v katerem se bodo resnično zrcalile ideje in težnje ter program Furlanskega ljudskega gibanja. Zaradi tehničnih in finančnih težkoč so za sedaj samo ukinili v listu «Patrie dal Friuli» stran, namenjeno MPF. Pričakujejo, da bo glasilo tega gibanja izšlo na vsak način pred prihodnjimi volitvami. To pa zato, ker so Furlani nekam togi, če ne vidijo pred seboj nekega neposrednega cilja, za katerega se je treba zavzeti.

Iz vsega tega bi lahko sklepali, da skuša MPF najti resnično pot, da bi znova prodrl med množice in si pridobil njihovo zaupanje, ki ga je že v zadnjem času zgubil. Furlani so namreč že na žalost večkrat opazili, da so njihovi voditelji zamenjali zastavo in srajco. Če bi hoteli to pojasniti, bi zašli predaleč. Morali bi namreč napraviti pravo anketo, saj je znano, da so se velike stranke vedno bale razvoja furlanskega avtonomizma ter so se zato skušali vriniti v furlanska gibanja in jih iz notranjosti sabotirati in jih spraviti ob ugled.

Sedaj pa se zdi, da bodo vse take ljudi končno le izločili. Zadnji vzrok za nesporazum in za spore med vodstvom bi moral biti odpravljen z izključitvijo bivšega podpredsednika MPF prof. Artura Toso, ki je podal demisijo ter pri tem celo obtožil to gibanje, da ni ustavno. Morda so hoteli na ta način ustvariti možnost, da bi v bodočnosti obdolžili nezakonitosti vse to gibanje. Na vsak način pričakujemo sedaj, kako se bodo razvijali dogodki v tem gibanju.

Draginjska doklada v juniju in julju

GORICA, 11. — Zveza trgovcev sporoča, da se premična lestvica za draginjsko doklado kljub povišku življenjskih stroškov, ki so v dvomesečju marec - april dosegli 111.12 točk in se zvišali za 1 točko v primeri s cenami v dvomesečju januar - februar, ki so znašale 110 točk, ni spremenila. Draginjska doklada za junij in julij se ne bo zvišala za 1 točko, kakor se ni znižala v decembru, ko so cene padle za 1 točko.

Zanemarjal je knjigovodstvo

GORICA, 11. — Dne 14. februarja je bankrotirala tovarna slaščic «Sicana», ki je obratovala v Ul. Morelli 12. Upravnika omenjene tovarne sta bila 65-letni Fetone Peter iz Palerma in njegov nečak Ingrao Jožef, ki se je lanskega decembra iz obupa zaradi slabega uspevanje tovarne vzel življenje na Kalvariji. Njegov stric Fetone pa se je nekaj mesecev po nečakovi smrti, kljub temu da mu je sodišče, ki je proglasilo njegovo podjetje v konkurzu, prepovedalo zapustiti Gorico, vrnil na Sicilijo.

Danes so Fetonja v odsotnosti sodili na kazenski sodniji, ker je v dobi poslovanja svoje tovarne zanemarjal knjigovodstvo in ker je kljub prepovedi sodišča zapustil Gorico. Obsodili so ga na 1 leto zapora pogojno in na poravnavo sodnih stroškov.

Sodnik dr. Siena, državni pravdnik dr. Renato Pirolo.

Koloradski hrošč v Dolu

Oblasti naj priskočijo na pomoč kmetom.

DOL, 11. — Naš krompir je doslej vedno še dokaj uspeval. Kmetje so bili po večini z njim zadovoljni. Letos pa se je naenkrat pojavil koloradski hrošč v zelo velikih količinah. Zlasti so ga veliko opazili na njivah, ki so bliže Gorici. Zdi se, da se je k nam priselil z goriške ravnine iz okclice Sovodenj. Oblasti so pred meseci brezplačno izročile kmetom nekaj prahu za uničevanje tega škodljivega mrčesa. Mislile so, da si bodo kmetje potem sami kupili potrebne preparate in pršilnice. Toda to se ni zgodilo, ker so kmetje po večini precej ubožni in nimajo toliko denarnih sredstev, da bi si lahko nabavili uničevalna sredstva, čeprav vedo, da bi jim nekaj pomagala.

Vaščani so mnenja, da bi morale oblasti pri zatiranju koloradskega hrošča priskočiti kmetovalcem na pomoč z brezplačnim razdeljevanjem uničevalnih sredstev. Samo pod takimi pogoji bo borba lahko uspešna in koristna za kmete kakor tudi za oblasti same, saj je v njihovem interesu, da kmetje dovolj pridelajo in da se kmečka gospodarstva ne rušijo kakor hiše iz blata.

Revizija vojnih pokojnin

Državna zveza družin padlih v Vidmu obvešča vse svojce padlih od 1. septembra 1939 dalje, ki niso še zaprosili za vojno pokojnino, naj takoj vložijo prošnjo, ker bo 31. avgusta sicer zapadel rok. Poleg tega obvešča vse svojce padlih v istem času, ki so jim odklonili ali pa znižali pokojnino zaradi njihovih gospodarskih in družinskih razmer, da lahko vložijo prošnjo za revizijo svoje zadeve s tem, da dokažejo spremembo svojih gospodarskih ali družinskih razmer (zaradi nesposobnosti za delo, spremembe v lastnini, delovnih dohodkov, spremembe družinskega stanja itd.). Ker ni pričakovati novega podaljšanja roka in ker je treba preprečiti, da bi kak svojec padlih zgubil dokončno možnost, da dobi vojno pokojnino, ki mu gre, naj se vsi prizadeti, ki še niso poskrbeli za rešitev svojih zahtev, predstavijo v prostorih omenjene zveze na Trgu XXVI. julija št. 2 v Domu bojevnikov.

Na šolo bolj dostojen napis!

JAMLJE, 11. — Jameljska osnovna šola je tik državne ceste, ki pelje v Gorico. Po njej je velik promet. Marsikdo se ozre na poslopje tamkajšnje šole, vendar skoraj gotovo nihče na prvi pogled ne more iz cele vrste napisov na hiši ugotoviti, kaj pomenijo. Na šolskem pročelju so namreč kar štirje napisi, ki so drug vrhu drugega. Nekaj je pisanega v slovenščini, nekaj v italijanščini, iz vsega skupaj si človek težavno predoči točno sliko. Gre za dva napisa, ki v slovenščini in italijanščini pojasnjujeta, da je tamkaj osnovna šola.

Šola je kulturna ustanova in zato bi bilo pravilno, da bi bil tudi njen videz kar najbolj kulturen. Odstraniti je treba tisto packarijo in jo nadomestiti z lepim napisom.

Napačno je misliti, da je za vaško šolo vse dobro. Šola je naša velika pridobitev in zato moramo nanjo vsi skrbno paziti; tudi na njeno zunanjost!

Ugovori proti družinskemu davku

GORICA, 11. — Družinski davek še vedno predstavlja v nekaterih goriških krogih določeno zapreko. Zlasti notranja komisija tovarne SELVEG se z njim nikakor ne more strinjati in je v zadnjem času poslala županu Bernardisu pismo, v katerem ga pozivajo, naj bi jim pojasnil nekatere nejasne stvari pri plačevanju družinskega davka.

Župan pa je na pismo odgovoril, da je pripravljen sprejeti notranjo komisijo in da upa, da bo bodo v medsebojnem razpravljanju razčistili dvome, ki obstajajo glede pobiranja družinskega davka med člani notranje komisije tovarne SELVEG.

V JAMLJAH ŠE VEDNO ČAKAJO NA NAPELJAVO ELEKTRIČNEGA TOKA

JAMLJE, 11. — Ako človeka zanese čez dan pot v Jamlje, si bo mislil, da se je želja prebivalcev po napeljavi električnega toka uresničila, kajti skoraj v vsaki hiši vidite električno napeljavo in tudi žarnice, ki so privite pod stropom. Toda resničnost je veliko bolj kruta. Ljudje so po raznih obljubah, ki so prišle od različnih strani, pričeli napeljevati električne žice in ko so z delom končali, so izvedeli, da iz tega ne bo nič. Oblasti niso odobrile potrebnih kreditov in tako je vse skupaj zaspalo. Ljudje še vedno svetijo z acetilenkami in petrolejkami ter hodijo spat «s kurami», ker je trošenje petroleja drago. Poleg tega pa je tudi zelo nepripravno nositi vedno s seboj luč, ako gre nekdo v sobo, hlev itd.

Vaščani zahtevajo, da bi to vprašanje čimprej spravili z dnevnega reda in da bi oblasti odredile določeno vsoto za gradnjo prepotrebnega električnega voda v vas in po vaških poteh.

Poostrena kontrola na mejah

GORICA, 11. — Finančna straža je poostrila kontrolo na mejah. Kontrolirajo vsa vozila, ki prihajajo iz Jugoslavije. Kontrolirajo tudi vse potnike, ki prihajajo iz Jugoslavije. Kontrolirajo tudi vse potnike, ki prihajajo iz Jugoslavije. Kontrolirajo tudi vse potnike, ki prihajajo iz Jugoslavije.

IZ TRŽAŠKEGA DNEVNIKA

Za slovenske ribiče ni sredstev za tuje-doseljene pa so vedno

Kaj se skriva za predlogom pristaniškega poveljstva, da naj bi kriški ribiči odstopili zemljišča, na katerih imajo svoje hišice, da bi zgradili nova skladišča, v katerih bi dobili svoje prostore „tudi" kriški ribiči

V našem dnevniku smo že poročali o diskriminacijskem postopku odseka za ribištvo pri tržaškem pristaniškem poveljstvu proti ribičem, ki imajo svoja skladišča v svetokriškem portiču. Vendar smo v našem prvem poročilu marsikaj izpustili, zato je prav, da se na zadevo povrnemo, kajti v tem primeru ne gre samo za diskriminacijo proti slovenskim ribičem, temveč tudi za nov primer razseljevanja slovenske obale.

Mnogo prebivalcev obmorskih krajev, Barkovelj, Kontovela, Sv. Križa, Stivana itd., ki so v veliki večini slovenske narodnosti, se še danes ukvarja z ribištvom, čeprav ni ta poklic zavidanja vreden. Medtem ko so drugi v večji ali manjši obliki dobili podpore in si vsaj deloma opomogli, lahko ribiči upravičeno trdijo, da vse od osvoboditve pa do danes niso dobili najmanjše podpore, s katero bi lahko okrepili domač ribolov. Pač, nekaj je bilo napravljenega! Toda podpor in denarnih nakazil niso bili deležni domači ribiči, temveč priseljenci in ezuli italijanske narodnosti, za katere so odgovorne oblasti znale v kratkem času temeljito poskrbeti.

Eden izmed poučnih primerov, ki nam dokazujejo zavestno zanemarjanje domačega ribolova s strani odgovornih oblasti, nam nudi prav primer svetokriških ribičev. V kriškem portiču imajo nekateri ribiči postavljene hišice, ki jih uporabljajo skupno z drugimi sovaščani za skladišča, v katerih imajo shranjene mreže in druge ribiške priprave. Med vojno so Nemci portič razstrelili, pri čemer so bile poškodovane tudi omenjene hišice. Po končani vojni so jih lastniki za silo popravili, tako da se danes služijo svojemu namenu, toda v strehah zevajo velike luknje medtem ko je pod popolnoma poškodovan. Ribiči so se zaradi neznosnega stanja obrnili na pristaniško poveljstvo, in sicer na odsek za ribištvo ter prosili, da bi dobili kakšno podporo, s katero bi skladišča lahko popravili. Pristaniško poveljstvo je tedaj odgovorilo naj ribiči predložijo proračun koliko bi popravila stala. Ker so se ribiči obrnili na Kmečko zvezo, odsek za ribištvo, je ta intervenirala pri pristaniškem poveljstvu in tudi predložila zahtevani proračun, ki je znašal okoli 3 milijone lir. Pristaniško poveljstvo je v oktobru lanskega leta obljubilo, da se bo za stvar zanimalo.

Toda pred nekaj dnevi so se morali ribiči, lastniki hišic, zglasiti na omenjenem poveljstvu, kjer so jim povedali, da s popravili ne bo nič, vendar so jim predlagali, naj odstopijo zemljišča, kjer hišice stojijo, češ da bodo sezidali nova skladišča. V teh skladiščih naj bi po zamisli tega poveljstva dobili svoje prostore *tudi* kriški ribiči.

V čem je stvar? Po proračunu bi popravila hišic, ki zadoščajo potrebam domačih ribičev, znašala okoli 3 milijone lir, kajti glavni zidovi so še vedno trdni in ne potrebujejo nobenega popravila. Pristaniško poveljstvo bi si rado nakopalo mnogo večje stroške z zidavo novih skladišč, v katerih bi imeli svoje prostore *tudi* domači ribiči. Iz tega sledi, da bi hoteli sezidati večja skladišča, v katerih bi bilo prostora tudi za druge ribiče. Kdo bi bili ti ribiči, ni nobena skrivnost: ezuli, ki bi s svojo prisotnostjo potrdili italijansko šovinistično težo o italijanstvu čisto slovenske obale.

Gre torej za politično špekulacijo in dejansko razseljevanje slovenske zemlje. Za domače ribiče, slovenske narodnosti, ne najdejo treh milijonov lir za popravilo hišic, kar bi brez dvoma pripomoglo k dvigu ribolova, toda ko gre za ezule, je tri milijone premalo, treba je več in denar je takoj na razpolago! Fonde daje seveda ZVU, kar naj pomeni, da uradniki v oddelku za kmetijstvo in ribištvo pri ZVU podpirajo načrtno diskriminacijsko politiko šovinistov pri pristaniškem poveljstvu.

Domači ribiči so se zahtevi seveda upravičeno uprli. Na prošnjo ribičev je ponovno intervenirala tudi Kmečka zveza odsek za ribištvo, ki je na oddelek za kmetijstvo in ribištvo pri ZVU naslovilo vlogo, v kateri prikazuje potrebe domačih ribičev in prosi, da bi omenjeni oddelek vzel prošnjo resno v pretres, kajti vprašanje je življenjske važnosti za desetine kriških ribičev. Prepis vloge je Kmečka zveza poslala tudi pristaniškemu poveljstvu.

Ribiči upajo na ugoden odgovor. Tudi mi upamo, da nam ne bo treba več omenjati ZVU, kot v zadevi z dvolastniškim prehodom v Gročani, za katerega je notranji oddelek pri ZVU še sedaj dolžan odgovora. Upajmo torej, da bo upravičena prošnja naletela na ugoden odmev!

Izpiti na slovenski nižji srednji šoli

Ravnateljstvo Slovenske nižje srednje šole v Trstu, Ulica delle Scuole Nuove 14, sporoča, da se bodo začeli sprejemni izpiti 20. junija 1952 ob 8. uri.

Počitniški tečaj v Sloveniji za 20 zamejskih študentov slovenske narodnosti

Rektorat Univerze v Ljubljani razpisuje počitniški tečaj od 1. IX. do 20. IX. 1952 za 20 zamejskih visokošolskih študentov slovenske narodnosti ne glede na stroko, ki jo študirajo na univerzah in visokih šolah izven FLR Jugoslavije.

Tečaj bo obsegal zlasti predavanja in vaje iz področja slovenskega jezika s književnostjo, slovenske zgodovine z zgodovino umetnosti, geografije s posebnimi pogledi na današnjo gospodarsko ureditev FLR Jugoslavije.

Rektorat univerze nudi za ta tečaj brezplačno celotno preskrbo (stanovanje, hrana) in organizacijo tečaja s predavanji. Ostale podrobnosti o tečaju bodo objavljene po zaključku prijav.

Prijave za tečaj sprejema rektorat univerze do 20. julija t. l. na naslov: Rektorat univerze (Počitniški tečaj za zamejske študente), Ljubljana, Kongresni trg 11.

DANES 12. JUNIJA 1952 ob 20. uri bodo gojenci Slovenskega dijaškega doma iz Gorice nastopili v letnem gledališču v Standrežu (na dvorišču konzumne gostilne) z E. Koestnerjevo veseloigro

EMIL IN DETEKTIVI

Prodaja vstopnic bo pri blagajni od 18. ure dalje. Udeležencem priporočamo točnost!

KRATKE VESTI iz beneških vasi

Št. Lenart

Kmeta Alberta Skavnika iz vasice Krostovlje so prepeljali v čedadsko bolnišnico zaradi nenadnega napada naduhe. V zadnjem času je bil Skavnik zaposlen v rabeljskem rudniku in je bil doma na kratkem oddihu. Nenadoma pa ga je napadla bolezen in se je moral zateči k zdravniku, saj ni mogel niti dihati. Upamo, da bo bolezen le začasna in da se bo mož po svojem ozdravljenju lahko zopet vrnil na delo.

Grmek

Delovni center, ki so ga ustanovili pri nas, je začel popravljati cesto iz Košice do Peternelov. To delo je bilo nujno potrebno, saj je bilo cestišče vse razrito.

S tem popravilom ceste se je začela vrsta popravljalnih del za ureditev cestnega omrežja, za kar je dalo kredite ministrstvo dela. Pri tem bodo zaposlili 80 delavcev, ki bodo delali po 76 dni vsak. Kredit dodeljen v ta namen znaša 4.611.764 lir. Upamo, da bodo kmalu začeli tudi druga dela in zaposlili celotno število delavcev, kakor ga določajo načrti.

Tajpana

Tudi pri nas so pri neki kontroli ugotovili, da je trgovka Alojzija Blasutto iz vasi Viškorša, kjer ima malo trgovino, pozabila izobesiti predpisano tablico z napisom, da prodaja semensko olje. Zato so jo prijavili sodniji v Tarčentu, ki jo je obsodila na 10.000 lir globe na plačilo dekretne takse in sodnih stroškov. Poleg tega bo morala poskrbeti za objavo razsodbe v dveh furlanskih časopisih ter plačati seveda za to. Imela je s tem več desettisoč lir stroškov. To je že tretja taka obsodba, o kateri pišemo. To tudi kaže, kako pritiska erar brez vsakega usmiljenja na naše ljudi.

Brdo

Sedaj junija je postalo nekam toplo in ob vseh praznikih opažamo precejšen dotok videmskih, goriških in tržaških turistov v našo dolino. Prihajajo z raznimi prevoznimi sredstvi, se ustavijo, sedejo na kak travnik pri potoku Ter in pojedo svojo malico, ki jo prinesejo s seboj. Potem ko se dobro odpočijejo in nazabavajo, pogledajo tudi v vas in pokukajo v gostilne. Sedaj se večina teh ljudi ustavi v gornji Terski dolini med vasicama Njivica in Ter ter ne gredo do izvira Tera ali do Muzca ali pa celo do prelaza Tam na meji in do Učeje. Ko pa bo postalo res vroče, bo marsikdo šel celo tja gor iskat hladu.

Izlet na Nabojs

GORICA, 11. — Slovensko planinsko društvo v Gorici bo v nedeljo 15. junija priredilo izlet v Zajzero in na Nabojs. Odhod bo ob 5. s Travnika z avtobusom. Prijave sprejema Darko Suligoj - urar na Travniku; voznina stane za člane 600 in nečlane 650 lir.

Avtobus za folklorni nastop v Trstu

GORICA, 11. — Vsem Goričanom, ki nameravajo na nastop Mekedonske folklorne skupine, ki bo na stadionu «Prvi maj» v nedeljo ob 16.30 sporočamo, da je Prosvetna zveza organizirala dva avtobusa, ki bosta odšla s Travnika ob 14.

Prijave sprejemajo na sedežu Prosvete v Ul. Ascoli 1 vsak dan od 9. do 12. in od 15. do 18.

Vsem Goričanom priporočamo, da se udeleže veličastnega nastopa Državnega ansambla plesov in pesmi LR Makedonije iz Skoplja, ki je odnesel prvo nagrado na mednarodnem tekmovanju folklornih skupin v Londonu.

Obvestilo

Finančna intendenca sporoča, da se bodo v uradih državnega pravdništva v Vidmu začeli ob 9. uri dne 26. junija izpiti za one, ki hočejo doseči diplomo davčnega izterjevalca. Prošnjo za sprejem na izpite je treba vložiti v tajništvu pravdništva do 15. junija. Za nadaljnja pojasnila se lahko prizadeti obrnejo na državno pravdništvo ali pa na finančno intendanco.

IZ SODNIH DVORAN

Obsojena trgovca

GORICA, 11. — Pred okrajnega sodnika dr. Sieno je moral danes na zagovor 53-letni trgovec Bledig Dionizij iz Ul. Goldoni 8, Bledigu je obtožnica očitala, da je preteklega aprila izdal nekrito bančno n

VOLFGANG LEONHARD: Sovjetska zveza - legenda in stvarnost

MOSKVA IN KOMUNISTIČNE PARTIJE

4.

«Predvsem prosim vse prisotne, da z vstajanjem izrazimo spoštovanje najboljšim predstavnikom III. Internacionale Karlu Liebknehtu in Rozi Luxemburg.» S temi Leninovimi besedami je bil otvorjen 2. marca 1919 v Moskvi ustanovni kongres Komunistične internacionale. Te besede niso bile prazna gesta, prav tako ni niti malo slučajno, da se je ustanovitev Kominterne začela s proslavo dveh neruskih revolucionarjev.

Lenin in njegovi prijatelji niso nikoli mislili na to, da bi Rusija morala prevzeti vodstvo mednarodnega delavskega gibanja ali da mora biti Boljševiška partija izbrana, privilegirana partija. V svojem poslovilnem pismu švicarskim delavcem je Lenin 8. aprila 1917, dve leti pred ustanovitvijo Kominterne, dejal: «Ruski proletariat je doletela velika čast, da začne vrsto revolucij, ki jih poraja imperialistična vojna po objektivni nujnosti. Toda nam je popolnoma tuja misel, da bi imeli ruski proletariat za izbran revolucionarni proletariat med delavci drugih dežel.»

Tudi po revoluciji se boljševiki še zdaleč niso prikazovali kot nezmotljiv vzor za druge dežele: «Bilo bi smešno — je dejal Lenin na VIII. kongresu KP Rusije marca 1919 — postavljati našo revolucijo kot nekak ideal za vse dežele, poveličevati, da je napravila celo vrsto novih odkritij in uvedla celo grmado socialističnih časopisov. Jaz nisem tega od nikogar čul in trdim, da tudi od nikogar ne bomo slišali. Mi imamo praktično izkustvo pri ustvarjanju prvih korakov, pri rušenju kapitalizma v deželi s posebnim odnosom med proletariatom in kmečkim slojem. In drugega nič. Če bomo iz sebe napravili žabo in se napihovali, bo to predmet smeha za ves svet, mi bomo enostavno hvalisavci.» (Lenin: «Sočinjenija», IV. iz., zv. 29., str. 169-170).

Iz teh besed veje velika skromnost. V kakšnem nasprotju je to z bombastičnimi izjavami današnjih sovjetskih voditeljev! Toda te besede istočasno tudi govore o spoznanju, da lahko glorifikacija ruske revolucije na tak lahkomiseln način samo škodi socializmu. Lenin je menil, da je ne samo mogoče, temveč celo verjetno, da bodo druge dežele na svoji poti v socializem presegle Rusijo. Na VIII. kongresu je izrazil prav to misel, ko je omenil svoj razgovor z nekim poljskim tovarišem: «Eden izmed najboljših tovarišev poljskih komunistov, ko sem mu dejal: ‚Vi boste napravili drugače', mi je odgovoril: ‚Ne, mi bomo napravili prav isto, toda napravili bomo bolje od vas'. Proti takemu argumentu nisem mogel reči prav nič. Treba je ustvariti možnost, da se izpolni skromna želja — ustvariti sovjetsko oblast boljšo od naše. Moramo začunati s tem, da je pot tam precej posebna — in ničesar ni treba dekretirati iz Moskve.» (Lenin, «Izbrana dela», zv. 22, knj. 2, str. 117-118).

Za Lenina kot za boljševike iz dobe revolucije je bilo samo po sebi razumljivo, da bodoči socialistični razvoj v drugih deželah ni treba, da sledi «nezmotljivemu sovjetskemu primeru» — kakor se glasi danes kominformovska teza — temveč obratno, da bo ta razvoj, na osnovi proučevanja in izkustva lažji, boljši, z manj pogreškami in nedostatki.

«Sovjetske republike sovjetskih dežel z večjo avtoriteto in vplivom proletariata, imajo vse možnosti, da presežejo Rusijo, čim stopijo na pot diktature proletariata.» (Lenin, «Izbrana dela», zv. 22, knj. 2, str. 147).

V podobnem smislu je govoril Lenin na II. kongresu Kominterne 1920. leta: «Mi smo v Rusiji napravili na tisoče pogreškov, pretrpeli na tisoče neuspehov, izgub itd. zaradi nesposobnosti novincev in nekompetentnih oseb v zadrugah, komunah, sindikatih itd. Mi ne dvomimo v to, da bodo drugi civilizirani narodi napravili manj pogreškov.»

Različna pot v socializem v raznih deželah — razumevanje, ki v današnjih kominformovskih partijah predstavlja smrtni greh — to je bilo za Lenina zazumljivo samo po sebi. «Revolucija v Italiji se bo razvijala drugače kot v Rusiji», je dejal Lenin na III. kongresu Kominterne 1921, nato pa je dodal, da Kominterna «ne bo nikolj zahtevala, da se suženjsko podreja Rusom.» Leto dni pozneje, na naslednjem kongresu, je Lenin kritiziral neko resolucijo, ker je «prežeta z ruskim duhom» zaradi česar je «nihče izmed tujcev ne bo mogel razumeti. Oni se ne morejo zadovoljiti s tem, da jo bodo kot ikono obesili v kot in pred njo molili».

V prvi dobi Komunistične internacionale je ruska partija igrala pomembno, toda ne odločilne vloge. Ugledni funkcionarji III. Internacionale so nastopili proti ruskim težnjam za vodilno vlogo v mednarodnem delavskem gibanju. Čeprav je socialistična revolucija zmagala najprej v Rusiji — so govorili — vendar to ne sme privesti do ruske hegemonije v mednarodnem delavskem pokretu. Kljub mnogim izkustvom oktobrske socialistične revolucije, morajo iti socialisti drugih dežel svojo lastno pot, ki ustreza pogojem in tradicijam njihove dežele. Mnogo izkustev ruske revolucije bi lahko izkoristili, in treba jih je izkoristiti, vendar ne jih shematsko prevzemati. Delavsko gibanje vsake posamezne dežele se mora razvijati samostojno, po kulturnih, političnih in ekonomskih pogojih te dežele. Za časa Lenina so živele komunistične partije bolj ali manj intenzivno, posebno politično življenje z avtonomnimi, demokratičnimi pravicami partije vsake posamezne dežele.

ELEKTRIKA V RIBOLOVU

Se ni dolgo tega, ko smo pisali o morebitni uporabi električnega toka v ribolovu. Tedaj smo omenili, da se s takimi poizkusi ukvarjajo predvsem ZDA ter Kanada v Ameriki, dočim da se v Evropi ukvarjajo s tem predvsem nordijske države. Toda v tem primeru je vse te tehnično razvite države prehitela Sovjetska zveza.

Znano je, da se ribe oddaljijo od vode, v katero smo spustili izmenični električni tok. Ta «ribji strah» pred izmeničnim tokom izkoriščajo pri električnih hidrocentralah, kjer z izmeničnim tokom podijo ribe, da ne bi prišle med naprave ter celo stroje in tako škodovale hidrocentralam.

Če pa spustimo v vodo istosmerni tok, se ribe približajo pozitivnemu polu ter ostanejo tam glede na moč električnega toka omrtvele ali vsaj omotične, dokler kroži v vodi električni tok. Te posebnosti, ki so bile že vsem znane, so izkoristili Rusi na svojevrsten in dokaj enostaven način.

Kakor poroča številka lanskega decembra lista «Wiessenschaft und Fortschritt», so začeli Rusi izkoriščati že omenjene ribje navade tako, da spustijo tako s sprednjega, kakor z zadnjega konca ladje v vodo dve elektrodi, ki sta negativno naelektreni. Ob strani ladje pa, približno v sredini med negativnima elektrodama, speljejo v vodo veliko cev, ki se v globini končuje v obliki lijaka. Ta cev, oziroma lijak je pa pozitivno naelektren. Že prej smo omenili, da ribe pri enosmernem toku bežijo od negativnega pola k pozitivnemu. Ta posebnost pride tu do izraza tako, da se ribe približajo cevi-lijaku. V tem lijaku je vgrajena velika črpalka, ki črpa morsko vodo in z njo tudi ribe v poseben bazen v ladji. Od tu odteka voda ponovno v morje, dočim ostanejo ribe v bazenu. Tako so ruski strokovnjaki na zelo enostaven način rešili vprašanje ribolova z električnim tokom.

Pri vsem tem pa obstajajo še mnoge druge možnosti lova z elektriko. Kot smo že omenili, je znano, da močan električni tok omami, omrtvi ali celo ubije ribe. To bi sedalo uporabiti pri ribolovu, toda za sedaj se tak ribolov ne izplača, ker bi za tak lov uporabili toliko električnega toka, da bi na tak način ulovljene ribe bile predrage.

Članice Makedonskega državnega ansambla med plesom „Nevestinske igre"

V svojih obsežnih dveh programih, ki jih bo Makedonski državni ansambel narodnih plesov in pesmi izvajal v soboto in nedeljo na stadionu «Prvi maj», bo tudi «Nevestinska igra». Ta ples je zelo star. V njem so ohranjeni sledovi starih verskih obrednih gibov. Plešejo ga navadno na svatbenih svečanostih. Ples vodi nevesta, ki se poslavlja od svojega dekliškega življenja. «Nevestinska igra» vsebuje izredno lepe, elegantne gibe, ki se odlikujejo po svoji milini. Ples je obreden, zato je okolje resno. Nevesta gleda s priprtimi očmi ter simbolično prikazuje, da prehaja iz lahkotnega dekliškega življenja v težko življenje gospodinje in matere.

Kostimi so lazaropoljski.

Sobotni in nedeljski nastop makedonske plesne skupine bo brez dvoma privabil na stadion mnogo gledalcev. Posebno Slovenci ne smemo zamuditi te izredne prilike, da spoznamo tolikšno bogastvo bratskega makedonskega naroda.

Ob odkritju spomenika Primožu Trubarju na Raščici pri Velikih Laščah

Slovenski narod se je oddolžil spominu velikega moža - očeta slovenske knjige

Slovenski narod je končno vsaj deloma poplačal svoj veliki kulturni dolg hvaležnosti enemu največjih svojih sinov, prvemu v vrsti tvorcev svoje moderne kulture, Primožu Trubarju, očetu slovenske književnosti in kulture. Že l. 1908, ob 400-letnici njegovega rojstva, so jasno čutili to častno obvezo, toda politične prilike in vretja prebujene slovenske narodne zavesti ob tako imenovani «bosenski krizi», je odvrnila pozornost naše javnosti drugam. Le Slovenska Matica se je oddolžila z izdajo «Trubarjevega zbornika». Sele v novi ljudski Jugoslaviji smo Slovenci dostojno poravnali svoj kulturni dolg.

Lani, točno ob 400-letnici priobčenja Trubarjevega «Catechismusa», prve slovenske tiskane knjige, je Odbor za proslavo 400-letnice slovenske knjige z velikimi svečanostmi položil temeljni kamen za spomenik v rojstnem kraju velikega Slovenca. Te dni pa se je v glavnem končalo leto proslav z monumentalno izdajo izbora Trubarjevih del in z odkritjem spomenika na Raščici.

Že večer prej, v soboto 7. t. m., so dobile slavnostno lice Velike Lašče, središče dolenjske občine, ki je dala slovenskemu kulturnemu svetu tri velike može: Trubarja, vasica Retje — Frana Levstika, Podsmreka pa Josipa Stritarja. Domače kulturno-umetniško društvo «Primož Trubar» je priredilo v zadružnem domu literarni večer, kjer so sodelovali pesniki in pisatelji: Fran Albreht, Vladimir Pavšič - Matej Bor, dr. Bratko Kreft, Peter Levec, Cene Vipotnik ter član Slov. nar. gledališča Janez Jerman.

V sončnem pomladnem jutru, kot umitem v dežju prejšnjega dne, so se zgrinjale množice od vseh strani, največ pa po cesti iz Velikih Lašč na približno 2 km oddaljeno Raščico, po čudoviti dolenjski pokrajini, mehko razgibani z griči nad širokimi plodnimi dolinami, prebujno odetimi z zelenjem brezkončnih gozdov in polj. Na nekoliko zvišenem prostoru sredi vasice s širokim razgledom po dolini, na križpotju stoji novi spomenik, še zakrit s slovenskimi zastavami.

Približal se je končno slikovit slavnostni sprevod okrašenih vozov z brhkimi Dolenjkami v narodnih nošah in mladeniči v narodnih nošah na konjih. Harmonika, godba JLA iz Ljubljane, petje krasno ubranega mladinskega zbora...

Predsednik republiškega odbora za proslavo 400-letnice slovenske knjige dr. Bratko Kreft, je podal kratek obris dela odbora, ki s tem završuje svojo nalogo. Dr. Fran Ramovš, predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti, genialni raziskovalec primerjalnega indoevropskega jezikoslovja ter zgodovine slovenskega jezika in njegovih narečij, je na kratko očrtal pomen Trubarjevega dela, ki je povzdignil v književni jezik lepo in čisto dolenjsko narečje po pristni ljudski izgovarjavi. Glavni govornik, podpredsednik republiškega odbora dr. Mirko Rupel, je v široko zasnovanem govoru orisal delo in pomen začetnika slovenske književnosti.

Revolucionarno gibanje verske reformacije je bilo porojeno iz propadanja katoliške cerkve in družbe ter rastočih sil laičnega fevdalstva z obnovljeno klasično kulturo, ki je okrepila težnjo k narodnim skupnostim proti latinsko-rimskemu univerzalizmu. Novo versko gibanje je razumelo, da bo našlo pot do ljudstva le z živim narodnim jezikom. Pri nas je gibanje našlo genialnega človeka, zelo izobraženega ter domoljubnega, ki je težko občutil vso socialno in kulturno zaostalost slovenskega človeka. Razumel je važnost pristnega narodnega jezika za kulturno rast in socialni napredek.

V prevodu Novega testamenta iz l. 1557 je zapisal: «Pri tem prevajanju sem se potrudil glede besed in sloga, da bi ga utegnil z lahkoto razumeti vsak Slovenec, bodisi Kranjec, Spodnjestajerec, Korošec, Istran, Dolenjec ali Bezjak. Zaradi tega sem ostal kar pri kmetiškem slovenskem jeziku, kakor se govori na Raščici, kakor se rodil. Nenavadnih in hrvatskih besed nisem hotel primešavati niti si novih izmišljati.»

In vse svoje življenje je posvetil stvarjanju slovenskega literarnega jezika s pisanjem in prevajanjem verskih in cerkveno-organizacijskih del v slovenščino. 27 knjig v času od 1551 do njegove smrti l. 1586, tiskanih v dobi kratkih desetletij po iznajdbi tiska, priča o neutrudni delavnosti tega izrednega moža, ki je moral v tej dobi večkrat v izgnanstvo v Nemčijo, kjer je z obširnim organizacijskim delom vodil tisk ter tihotapljenje knjig v praznih vinskih sodih v domovino. Pripravil si je krog inteligentnih sodelavcev in prevajalcev z Vipavcem Sebastijanom Kreljem, Jurijem Dalmatinom, ki je prvi prevedel vso Sv. pismo v slovenščino, ter Adama Bohoriča, ki je spisal prvo Slovensko slovnico ter vodil prvo slovensko srednjo šolo v Ljubljani.

Že takrat se je jasno zavedal vse važnosti šole za kulturni napredek in napravil zanjo vse, kar je bilo v njegovi moči. Piše v svoji «Cerkovni ordningi» iz l. 1564: «Ob tu je silnu potreba tudi per sadašnim času, da se te šule povsod gori drže.» Malo pozneje piše ravno tam: «Raven tiga en vsaki pridigar inu farmošter ima tudi per suji fari eniga šulmojstra oli mežnarja imejti inu držati, de te mlade hlapčiče inu deklice, purgarske inu kmetiške otroke vuči slovenski brati inu pisati.»

Začetnik slovenskega pisma, ki je bil takrat na križpotju treh velikih kulturnih krogov, nemškega, latinskega in glagolsko-starocerkvenoslovanskega, se je moral lotiti vseh vprašanj kulturne usmerjenosti, osnovnih jezikovnih, pravopisnih vprašanj ter znal najti po kratkih omahovanjih najprimernejšo rešitev. Prva slovenska knjiga, «Catechismus» iz l. 1551, je bila tiskana še z nemškimi črkami — gotico. Že z naslednjo knjigo pa se je odločil za latinske črke s primernimi prilagoditvami za sičnike (c, s, z) in šumnike (č, š, ž), kar je kasneje izpopolnil Adam Bohorič v svoji slovnici v najtesnejšem sodelovanju z njim. S tem je bil dosledno izoblikovan pravopis, znan pod imenom «bohoričica», ki je preprečil vsako odvajanje, cepljenje ter kulturno združil vse Slovence — kar je zadostovalo skoro za tri naslednja stoletja.

V prevodu «Evangelija sv. Matevža» iz l. 1555, piše Primož Trubar: «Lubi Slovenci! Vom inu nom je vejdejoč, de leta naša slovenska beseda došehmal se nej z latinskimi puhštabi pisala. Mi smo, Bug vej, dosti zmišlovali, s kakovimi buhštabi to našo besedo bi mogli prov po tej ortografiji, štaltnu inu zastopnu pisati, de bi preveliko puhštabov oli konsonantov k ani silabi ne jemali, koker ti Peami (Čehi) inu drugi delajo, kateru je grdu viditi... V ti viži se nom zdi, se ta naš jezik, suseb z latinskimi puhštabi, more prov, lehku inu zastopnu pisati inu brati.»

Spomenik Primožu Trubarju na Raščici pri Velikih Laščah.

Slavnost je zaključil s svojim govorom tov. minister Boris Ziherl, ki je spomenik odkril, nakar je sledilo polaganje vencev, dolge vrste vrhovnih slovenskih kulturnih ustanov, od ministrstva za znanost in kulturo, Slov. akademije za znanost in umetnost, Slovenske univerze v Ljubljani, Društva slovenskih književnikov, SNG iz Ljubljane itd. Med njimi je bil položen tudi venec tržaške osrednje prosvetne organizacije, SHPZ, s čimer je bila poudarjena skupnost vseh, tudi zamejskih Slovencev, ki še ne uživajo potrebnih možnosti za moderni kulturni razvoj zaradi prilik, v katerih žive izven svoje svobodne domovine.

Zastopnik SNG iz Ljubljane, Janez Jerman, je prečital nekaj odlomkov iz izvirnih Trubarjevih del, ki kažejo širino njegovih zamisli. Minister tov. Ziherl je nato spomenik izročil v varstvo zastopniku občinskega ljudskega odbora.

S tem je bilo zaključeno glavno slavje z igranjem državne himne, narodnih in partizanskih pesmi na Raščici, v Podsmreki in Retjah, ki so jim bile za to priliko darovane vpisne knjige za obiskovalce teh slovenskih kulturno važnih krajev.

Z. JELINCIC

NEKAJ VAŽNEJŠIH SLOVENSKIH ODDAJ IZ POLETNEGA PROGRAMA
RADIA JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA

NEDELJA
8,30 Našim kmetovalcem
9,00 Najlepše pravljice in pogovor z najmlajšimi
13,45 Glasba po željah

17,50: 2 mikrofonom med našim ljudstvom

SREDA
14,15 Kulturni razgledi

ČETRTEK
14,15 Po svetu okrog
18,30 Iz naše ljudske revolucije

PONEDELJEK
14,15 OB SOČI IN ZILI
21,00 SLUŠNA IGRA

TOREK
14,15 Križem po Koprskem
18,30 Radijski roman
Aleksander Dumas sin: DAMA S KAMELIJAMI
Radijska prirsdba: Dušan Kralj Režija: Tugomir Klasinc

PETEK
14,15 Literarni obzornik

SOBOTA
Vsako jutro, 6,45 Kaj je danes novega Pogovor z ženo
14,15 Križem po Koprskem
18.30: MORJA ŠIROKA CESTA

Naša **poročila** so vsak dan ob 5,30, 7,00, v nedeljah ob 8,00, 13,30, 19,15 in 23,30 - Komentar **od včeraj do danes** pa vsak delavnik ob 13,45

ODLOMEK IZ ZADNJE KNJIGE LOUISA ADAMIČA

RAZGOVORI Z MARŠALOM TITOM

16.

Ne, tedaj še nisem imel pojma o tem, da bo tovariš Broz nekoč generalni sekretar KPJ. Mislili smo na skupnost in ni nam šlo, kdo bo koga izpodrinil in kdo bo prišel na vrh. Bil pa je edini član CK, ki sem mu povsem zaupal in to ne velja samo zame, temveč tudi za veliko večino jugoslovanskih komunistov doma in v inozemstvu. Zraščali smo se v tisti kolektiv, ki smo čutili, da nam je potreben in Broz je povsem naravno, ne glede na to, da je bil eden izmed najstarejših med nami, postal kandidat za vodstvo Partije, že dolgo, preden smo se tega zavedali.

Tudi Rodoljub Čolaković mi je pripovedoval o Brozovem bivanju v Moskvi marsikaj, kar mi je povedal že Kardelj. Potrdil mi je, da Broz v Moskvi ni obiskoval redno kake šole ali tečaja, temveč le sem in tja hodil k predavanjem. Pač pa je prečital ogromno literature. Prav posebno ga je zanimala francoska revolucija, ki jo je začel proučevati že v Mariboru. Temeljito je proučil sovjetsko obliko vladanja, Sovjetska industrija in njene največje naprave, Dnjeprostroj in Magnitogorsk so napravile nanj izreden vtis. V industrializaciji je videl pravo razvojno pot. Tudi Čolaković mi je potrdil, da v Moskvi v letih 1935-36 niso razpravljali o vprašanju partijskega vodstva. Danes se čudim, mi je rekel Čolaković, kako pravilno je Broz predvideval. Nič ni dvomil o tem, da bo prišlo v Jugoslaviji do revolucije, ki bo v neizogibni zvezi z dogodki v Evropi.

* * *

Za časa svojega bivanja v Moskvi je Broz presedel dolge ure v knjižnici Kominterne pri branju svetovnega časopisja, komunističnega in nekomunističnega. Iz pisanja listov je bilo vsak dan bolj jasno, da se svetovni položaj bliža hudi krizi. Vsak dan je presedal od 6 do 10 ur pri svoji pisalni mizi in proučeval poročila iz Jugoslavije. Nekatera izmed teh poročil so prihajala po CK KPJ na Dunaju: v teh ni bilo navadno nič posebnega; druga pa iz «globoko ilegalnih» virov v deželi sami in od Borisa Kidriča in drugih, ki so živeli v Srednji in Zapadni Evropi. Ta poročila je prejemal Broz s pomočjo posebne tajne zveze, ki jo je vzpostavil na Dunaju.

Brozov ugled je naraščal. Kmalu po VII. kongresu Kominterne, ki je povzdignil Dimitrova na mesto generalnega sekretarja, je nepričakovano prispela v Moskvo iz Jugoslavije 7-članska partijska delegacija. Predlagala je, naj bi postal Broz oficialni partijski delegat v Kominterni, s čimer bi dejansko postal kandidat za članstvo centralnega komiteja Kominterne. Ta predlog je, kakor kaže, prišel povsem spontano, in je izražal željo članov zagrebške, beograjske, ljubljanske in sarajevske ilegalne KP. Sprožil pa je krizo v CK KPJ, čigar vsi člani so bili tedaj v Moskvi. Generalni sekretar Gorkić je sklical izredno sejo in dovolil, da se je je udeležila tudi delegacija iz Jugoslavije. Broz ni posegal v debato. Gorkić in še neki drugi član CK (Copič) sta se sprva upirala predlogu za kandidaturo, nato pa sta se pridružila večini in ga podprla. To pa je bil samo manever. Ko je prišel predlog pred CK Kominterne, so Gorkić in njegovi pajdaši ugovarjali, češ da bi izvolitev Broza za delegata v Kominterno le še bolj razcepila jugoslovansko Partijo. Rezultat je bil, da je bil izvoljen za kandidata Gorkić, ki je bil hkratj v službi GPU in protikomunistični agent, ne pa Broz.

Broz je vztrajal pri svojem stališču, da Gorkić sam osebno ni važen in da je problem globlji. Zato se ni upiral temu nedemokratičnemu sklepu Kominterne. Pač pa je bila jugoslovanska delegacija zelo ogorčena, tako da jo je Broz le s težavo pomiril in prepričal o tem, da je treba potrpeti.

Do tega dogodka Gorkić ni imel pojma o tem, kako močno je postalo jugoslovansko komunistično «podzemlje» kljub terorju beograjske vlade. Po pokrajinskih partijskih konferencah v drugi polovici leta 1934 in po vsedržavni konferenci ki je bila ob koncu istega leta, je bilo aretiranih, likvidiranih in obsojenih na dolge zaporne kazni toliko mladih «vročekrvneževa», drugi pa so bili prisiljeni zbežati v tujino, da si je generalni sekretar (Gorkić) mislil, da ima sedaj položaj v rokah. Sedaj pa je nenadoma izgubil ta občutek. Izgubil je zaupanje v beograjski režim, ki mu je v prvi vrsti služil; zamajal se je njegov strateški položaj v aparatu Kominterne, ki ga je moral obdržati, da ne bi izgubil svoje vrednosti v očeh Beograda in agentov Pilsudskega in jezuitov v centralnem komiteju KP Poljske; končno

ZADNJA POROČILA

PRIMORSKI DNEVNIK

12. JUNIJA 1952

VREME Vremenska napoved za danes: Raztrgana oblačnost s krajevnimi padavinami. — Temperatura skoraj brez spremembe. — Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je dosegla 23.4; najnižja 15.8 stopinj.

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cone Trsta:** 18.40: Pestra operna glasba. - **Trst II.:** 10.15: Schuman: Kvintet v Es-duru. 18.00 Koncert mezzosopranistke Justine Vuga-Kraljeve. 21.00: Mauriac Francois: «Hladna ljubezen», igra v 3 dej. — **Trst I.:** 17.30: Simfonični koncert. — **Slovenija:** 19.10: Mihail Glinka: Nedokončana sonata za violo in klavir.

General Mac Arthur
bo otvoril republikanski kongres

Zadovoljstvo demokratov, ki pričakujejo, da bo ta odločitev zanesla razdor v republikansko stranko

WASHINGTON, 11. — Dejstvo, da je bil izbran za otvoritvenega govornika na republikanskem kongresu v Chicagu, ki bo prihodnji mesec, general Mac Arthur, je nadvse zadovoljilo demokrate. Ti namreč menijo, da bo ta odločitev zanesla spore v nasprotno stranko. Nadejajo se, da se bo večina republikancev nagnila na stran konservativnih veteranov, ki so po večini izolacionisti.

Pristaši Eisenhowerja, razočarani nad to odločitvijo, izjavljajo, da se bodo borili proti Taftu in proti skupini politikantov, ki je dovedla do tega ukrepa. Toda po Eisenhowerjevem govoru v Abilene se dozdeva, da je par Taft-Mac Arthur ranljiv le v pogledu zunanje politike, kajti kar zadeva notranjo politiko sta si general in senator edina. Washingtonski opazovalci poudarjajo, da je bil kot nosilec republikanske doktrine izbran general, ki je bil odstranjen s svojega mesta zaradi težkih pogreškov. Vsekakor pa je ministrstvo za vojsko javilo, da nima namena posredovati, čeprav je general Mac Arthur še v službi in mu vojaška pravila prepovedujejo udeležbo na političnih kongresih. S tem v zvezi ni izključeno, da bo moral gen. Mac Arthur sleči uniformo, ako se namerava v resnici postaviti ob stran republikanskih veteranov.

V zvezi s tem piše «Washington Post»: «Republikanski voditelji v resnici niso mogli boljše izbrati, ako namerava njihova stranka zagovarjati vzdržnost na Koreji in se lotiti z ognjen in mečem Azije». List pravi nadalje, da bo določitev Mac Arthurja sicer delala težave kandidaturi Eisenhowerja, da pa bo spravilo to v neprilike in oplašilo vse one, ki želijo, da bi republikanska stranka zmagala pri prihodnjih volitvah.

Guverner države Massachusets Paul Dever je dejal, da s tremi generali, ki se bijejo za nadzorstvo republikanske stranke, nastaja nevarnost, da bi se ZDA znašle pred grožnjo vojaškega odbora. Dever, ki bo govoril na otvoritvi kongresa demokratične stranke zatrjuje, da predstavlja takšen položaj neposredno nevarnost sistemu demokratične vlade. S tem je Dever namigoval na generale Mac Arthurja, Eisenhowerja in na predsednika narodnega komiteja državljanov, ki se zavzemajo za Tafta...

LONDON, 11. — Glasnik zunanjega ministrstva je odločno zanikal vesti, ki trdijo, da se je Anglija vmešala v odnose med Tallalom in njegovo ženo. Glasnik trdi, da je to docela družinska zadeva jordanske kraljevske dvojice in da Anglija nima namena kakor koli vmešavati se. Vsekakor pa je glasnik priznal, da se je kraljica Zain poslužila britanskega diplomatskega predstavništva v Bernu, da je z njegovim posredovanjem lahko dobila stik z jordansko vlado. To pa zgolj zato, je ugotovil glasnik, ker Jordanija nima diplomatskega pooblaščenca v Švici.

Senat zavrnil
nova pooblastila Trumanu

WASHINGTON, 11. — V zvezi z delnim obratovanjem ameriških jeklarn za potrebe obrambe je vojni minister Lovett izjavil, da bi delno obratovanje zagotovilo je proizvodnjo preprostega orožja, n. pr. topovskih izstrelkov. Lovett je dodal, da nima velikega upanja v večjo proizvodnjo vojnega materiala, ki bi omogočila uresničitev ameriškega oborožitvenega načrta.

Senator Taft javlja, da se je politični odbor republikanskih senatorjev odločil upreti vsakemu zakonskemu načrtu, ki bi imel namen, dati predsedniku Trumanu pooblastila za ponovno rekvizicijo tovarn jeklarske industrije. In v resnici je senat danes s 53 proti 26 glasovom zavrnil takšen predlog, ki je poleg pooblastil za rekvizicijo jeklarske industrije predvidevalo tudi pooblastila za povišek mezd in delno konfiskacijo dobičkov družb.

Po mnenju nekaterih vladnih funkcionarjev bo stališče senata prisililo Trumana, da se bo prilagodil zakonu Taft-Hartley, zato, da bi bil končno dosežen konec stavke, pa čeprav Truman osebno temu zakonu ni naklonjen.

NEW YORK, 11. — Bivši sovjetski poslanik v ZDA Panjuškin se je vkrcal v New Yorku na parnik «Stockholm». Parnik bo prispel v Goteborg 19. junija. Panjuškin, s katerim potuje tudi njegova žena, bo od tam potoval z vlakom do Stockholma, od koder bo nadaljeval pot z letalom v Moskvo.

Stavkajoči delavci ameriške jeklarske industrije imajo organizirane straže, ki preprečujejo morebitnim stavkokazom dohod v tovarne.

CHURCHILLOV ALARMNI SIGNAL
Angleški ministrski predsednik opozarja z vso resnostjo na trenutni težavni gospodarski položaj Anglije

LONDON, 11. — Angleški ministrski predsednik je danes govoril na banketu, ki ga je njemu v čast priredilo Tiskovno združenje in v zvezi z gospodarskim položajem Anglije med drugim dejal: «To, kar vam bom povedal, ni le opozorilo, marveč alarmni signal! Mi doslej še nismo bili premagani. Sedaj se ne borimo za plehko slavo, temveč za to, da bomo preživeli, ker predstavljamo neodvisno državo, ki je zmožna sama živeti in je obdarovana zaradi tega z občutkom dostojanstva. Jasno pa je, da so danes nekatere države, ki smo jih premagali v vojni, odnosno rešili podjarmljenja, bolj gotove, da si bodo zagotovile obstoj, nego mi sami».

Churchill je potem namignil na sijajno razsvetljene mestne ulice in izložbe in na veselo in brezskrbno množico ter vzkliknil: «Vprašujem se, ali se ljudje zavedajo, da stoje na robu zahrbtne pasti». In potem je nadaljeval: «Ako se vse stranke in vsi razredi naroda ne zavedajo našega gospodarskega položaja, ne bomo mogli doseči varnosti. Brez te pa bi propadlo vse, kar smo doslej uresničili, vse kar imamo in vsa naša slava. Po zaslugi nepopularnih ukrepov notranjega ministra smo v zadnjih šestih mesecih nekako ujeli ravnotežje. Ni dovolj, vzdržati se nad vodo, marveč moramo plavati z uspehom in po potrebi celo proti toku. Trenutno lahko rečemo, da se držimo dobro, vendar ni dovolj, da kljubujemo stroškom, marveč moramo ustvarjati, poslužujoč se trajnih trgovskih sistemov z našim imperijem, s Commonwealthom in z vsem svetom. Na ta način, in samo na ta način bomo ostali trdni in nepotolčeni kljub vetrovom, ki vejejo z vseh strani».

Dogovor o tehnični pomoči med ZDA in Indijo

WASHINGTON, 11. — Zunanje ministrstvo objavlja, da so Indija in Združene države na podlagi dne 5. januarja sklenjenega sporazuma o tehnični pomoči podpisale dogovor o tehničnem sodelovanju, ki zadeva 16.500 indijskih vasi. To bo največji program, kar jih je do zdaj zamislila ameriška uprava tehničnega sodelovanja.

Glavni poudarek polaga omenjeni dogovor na polno izkoriščanje materialnih in človeških virov ter zlasti na povečanje pridelovanja hrane. Cenijo, da bo program koristil 12,000.000 ljudi v 28 indijskih državah.

Po tem dogovoru bo indijska vlada prispevala v rupijah znesek, ki odgovarja 75,000.000 dolarjev. Združene države pa 25,000.000 dolarjev.

Predvidena so namakalna dela, uporaba umetnih gnojil, razširjenje kmetijstva, zdravstveni ukrepi in vzgoja, nadalje pospeševanje male industrije in urejevanje mest.

Delo bo vodil osrednji odbor, ki ga bo imenovala indijska vlada. Zaposlenih bo okoli 8.000 indijskih nadzornikov in delavcev. Vloga ameriških strokovnjakov bo samo posvetovalna.

Prisilno posojilo v Izraelu

TEL AVIV, 11. — Izraelska vlada je najavila prisilno 10-odstotno posojilo na denar v obtoku in na vsote naložene v bančnih zavodih. Poleg tega bo v kratkem izdan zakon za desetodstotno zaplembo vseh dobroimetij. Finančni minister je v tej zvezi izjavil, da so morali nujno podvzeti takšne ukrepe za stabilizacijo valute. Posojilo bo najeto za dobo 15 let in se bo obrestovalo po 4 odst.

LONDON, 11. — Obveščeni krogi izjavljajo, da se bodo ministrski predsedniki držav Britanske skupnosti verjetno sestali v Londonu ob priliki svečanosti za kronanje kraljice Elizabete, ki bo v juniju prihodnjega leta.

Posebna azijska konferenca naj bi sestavila „azijsko tistino"

LONDON, 11. — Po neuradnih vesteh iz Londona bi bila Indija naklonjena sklicanju azijske konference, ki naj bi sestavila «azijsko listino». V istih krogih trdijo, da bi bila s tem načrtom zadovoljna tudi ljudska Kitajska. Po mnenju kitajskih voditeljev pa bi do te konference lahko prišlo po srečnem zaključku pogajanj v Pan Mun Jomu.

Indijski neuradni krogi v Londonu zagotavljajo, da bi SZ «avtomatično» posredovala z vojaško silo, ako bi zavezniki množično bombardirali kitajska oporišča. Te informacije naj bi bile vročene londonski vladi še pred odhodom lorda Alexandra na Korejo.

V tej zvezi je treba pripomniti, da je glasilo angleške komunistične partije «Daily Worker» pisalo včeraj zjutraj, da sta se v Novem Delhiju sestala Nehru in Alexander in govorila o kompromisnih predlogih Indije v zvezi s pogajanji v Pan Mun Jomu.

Svet za ljudsko zdravstvo in socialno politiko VLRS

RAZPISUJE ENOLETNI TEČAJ ZA USPOSOBITEV MEDICINSKIH SESTER ZA INSTRUMENTARKE.

Kandidatinje naj vložе prošnje na Svet za ljudsko zdravstvo in socialno politiko VLRS — odsek za strokovno šolstvo — **Ljubljana, Kidričeva 5 (bivša Gajeva)** do 1. julija 1952. — Prošnji naj prilože prepis diplomskega izpita Šole za medicinske sestre.

Dr. N. GIGLIA
ZDRAVNIK KIRURG
ZOBOZDRAVNIK
Izdeluje proteze v jeklu, zlatu, kavčuku in plastiki. — Zdravi z najmodernejšimi sistemi.
Sprejema od 15. do 20. ure.
TRST - Ul. Torrebianca št. 43
(vogal Ul. Carducci)

Letoviščarji!
V hladnem gorskem zraku, ali ob morju na Jadranu Vam bo čitanje **«PRIMORSKEGA DNEVNIKA»** samo v oddih. — Naročite se na list za kakršnokoli dobo in za katerikoli kraj, tudi za inozemstvo.
15-dnevna naročnina 180 lir.
UPRAVA LISTA
Tel. 7338

OD 1. JUNIJA 1952 JE ODPRTO
Kopališče
SV. NIKOLAJ
Vozni red parnikov veljaven do 28. junija:
Ob delavnikih:
iz Trsta . . . . . ob 9.50, 11.00 in 12.30
iz Sv. Nikolaja . . . . ob 17.20
Ob nedeljah in praznikih:
iz Trsta . . . . . ob 8.00, 11.00 in 14.15
iz Sv. Nikolaja . . . . ob 17.20 in 20.00
Vse informacije dobite pri: «Adria-Express», Trst, Ul. Fabio Severo 5 in v Hotelu Triglav, Koper.

KINO
V TRSTU

Rossetti. 15.45: «Če bi imel milijon», G. Cooper.
Excelsior. 15.00: «Barbablù», azijske konference, ki naj bi sestavila «azijsko listino». V istih krogih trdijo, da bi bila s tem načrtom zadovoljna tudi ljudska Kitajska. Po mnenju kitajskih voditeljev pa bi do te konference lahko prišlo po srečnem zaključku pogajanj v Pan Mun Jomu.
Nazionale. 15.00: «Sama s svojim kesom», J. Crawford.
Fenice. 15.30: «Dolina orlov».
Filodrammatico. 16.00: «Zapor brez rešetk».
Arcobaleno. 14.30: «Roparji iz Kansasa».
Astra Rojan. 15.30: «Prostor pod soncem», C. Montgomery.
Alabarda. 14.00: «Mož, ki je prišel od daleč».
Armonia. 14.30: «Rdeča gora».
Ariston. 16.00: «Madame Bovary».
Aurora. 15.00: «Zamaknjenost device», B. Hope.
Garibaldi. 14.30: «Steza sovraštva», C. Del Poggio.
Ideale. 14.30: «Okinawa».
Impero. 15.00: «V napad brez strahu!».
Italia. 15.00: «Ponovno se poročiva, ljubček».
Kino ob morju. 15.00: «Moj in ženа», E. De Filippo.
Moderno. 16.00: «Adamovo rebro».
Savona. 15.00: «Manekenka».
Viale. 14.30: «Začarana ladja».
Vittorio Veneto. 14.00: Rajska ptica», L. Jourdan.
Azzurro. 14.00: «V osrčju Severa».
Belvedere. 15.00: «Zaljubljenci mrtvega mesta».
Marconi. 14.30: «La Malquerida».
Massimo. 14.30: «Izgubljeni angeli».
Novo cine. 14.30: «Bratje bandita Jessa».
Odeon. 14.00: «Tri dekleta v modrem», J. Harver.
Radio. 14.00: «Ljubil sem te, ne da bi se zavedal».
Venezia. 15.00: «Rdeče srce».
Vittoria. 14.30: «Lepi plen».
Poletni kino Rojan. 20.45: «Pesem reke», Al Johnson.

RADIO
JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA

254,6 m ali 1178 kc

ČETRTEK, 12. junija 1952.
5.30 Poročila. 5.45 Jutranja glasba. 7.00 Poročila. 7.15 Jutranja glasba. 13.30 Poročila. 13.45 Od včeraj do danes. 13.50 Lahka glasba. 14.15 Po svetu okrog. 14.30 Domači zvoki. 18.40 Pestra operna glasba. 19.15 Poročila. 23.10 Glasba za lahko noč. 23.30 Zadnja poročila.

TRST II.

306,1 m ali 980 kc-sek

8.00 Jutranja glasba. 8.15 Poročila. 8.30 Lahke melodije. 8.45 Vesela harmonika. 10.00 Predavanje - Industrijski razvoj in dinamika bodočnosti. 10.15 Schumann: Kvintet v Es-duru. 11.00 Lahki orkestri. 12.10 Promenadni koncert. 12.45 Poročila. 13.00 Srameľ kvintet in pevski duet. 13.30 Komorna glasba. 14.30 Odlomki iz raznih oper. 15.00 Akademija Glasbene Matice. 15.30 Phil Spitalny in njegov orkester. 15.45 Razni solisti. 16.00 Jugoslovanski motivi. 16.30 Parada lahkih orkestrov. 17.00 Malo za šalo - malo zares, nato plesna glasba. 18.00 Koncert mezzosopranistke Justine Vuga - Kraljeve. 18.20 Vivaldi: Koncert v G-duru. 18.30 Schubertove in Schumanove skladbe. 19.00 Pestra operna glasba. 19.45 Poročila. 20.00 Koncert pianista Gabrijela Devetaka. 20.30 Lahka glasba. 21.00 Radijski oder - Mauriac Francois: Hladna ljubezen, igra v 3. dej. 23.00 Sibeliusove skladbe. 23.15 Poročila. 23.32 Polnočna glasba.

TRST I.

8.15 Poročila. 8.30 Lahka glasba. 10.00 Koncert. 11.00 Orkester. 11.30 Motivi iz filmov. 12.00 Operetna glasba. 14.45 Orkester. 15.15 Variete. 17.00 Orkester. 17.30 Simfonični koncert. 19.35 Zdravniški nasveti. 20.30 Gledališka oddaja.

SLOVENIJA

327,1 m 202,1 m 212,4 m

12.00 Baletna glasba. 12.30 Poročila. 12.40 Zabavna glasba. 13.15 Popularni zvoki. 14.00 Igra zabavni orkester. 14.30 Pesmi jugoslovanskih narodov. 15.00 Poročila. 15.10 Zabavna glasba. 18.30 Operetna glasba. 19.10 Mihail Glinka: Nedokončana Sonata za violo in klavir. 19.30 Poročila. 19.40 Zabavna glasba. 20.15 Moški, ženski, mešani in mladinski zbori. 22.00 Poročila. 22.20 Igra Studentski plesni sekstet.

ŠPORTNI DNEVNIK

PO ITALIJANSKI ODLOČITVI GLEDE «TOUR DE FRANCE»

COPPI BO TEKMOVAL
z neslužbenim moštvom?

PARIZ, 11. — Oba francoska lista, organizatorja Tour de France, sta pod istim naslovom obširno pisala v svoji jutranji izdaji, da Italija ne bo poslala na dirko službenega moštva. Lista pišeta, da je ta sklep posledica sporov med Coppijem in Bartalijem. «Le Parisien libere» pravi, da so takoj navezali stike s Coppijem in drugimi vozači hiše Bianchi. Ti naj bi sestavljali «polofícielno» moštvo. List zaključuje z upanjem, da bo Coppi naredil vse, da bo 25. junija lahko na startu v Brestu.

Bartali je na poti domov izjavil, da je užaljočen nad Coppijevim zadržanjem. Prvak je namreč dejal, da zahteva enega samega vodjo moštva, katerega bi vsi ostali brezpogojno ubogali; naj bo to on sam ali Bartali. Važno je, da je en sam.

Olimpijski kandidati
za nogometno enajstorico

FLORENCA, 11. — Tajništvo FIGC je sklicalo za 16. t. m. v Sirmione igralce, ki pridejo v poštev za sestavo olimpijske reprezentance. Naslednji profesionalni igralci vodilnih italijanskih društev so vpisani na univerzi in zato poklicani na trening:

Atalanta: Cade', Rota, Brescia; Azzini, Fiorentina: Pandolfini, Viciani, Corrado. Internazionale: Neri. Juventus: Boniperti, Corradi, Vivolo. Lazio: Antonazzi. Monza: Giorgelli. Palermo: Gimona, Piombino: Biagioli. Pro Patria: La Rosa. Roma: Venturi. Sampdoria: Fommei. Spal: Bugatti, Fontanesi. Udinese: Mariani.

Svetovno prvenstvo v rokometu

BADEN, 11. — Rezultati današnjih tekem svetovnega prvenstva v rokometu: V Badnu: Švedska-Španija 9-2 (4-2), v Zuerichu: Danska-Posarje 14-13 (5-4), v Chaux de Fonds: Švica-Francija 14-7 (5-3). Švedska, Avstrija, Danska, Nemčija, Švica, in Holandska bodo igrale v polfinalu. Španija, Posarje in Francija so eliminirani.

DAVISOV POKAL

Žrebanje parov
za Italija-Anglija

BOLOGNA, — 11. — Danes so žrebali pare za teniški dvoboj Davisovega pokala med Italijo in Veliko Britanijo. Pojutrišnjem bosta v prvi igri nastopila Rolando Del Bello (drugi igralec) proti Mottramu (prvi igralec), nato pa Gardini in Paish. V soboto pari: Cucelli-M. Del Bello: Mottram-Paish.

R. Turpin porazil
Don Cockella s k. o.

LONDON, 11. — Randolph Turpin je včeraj porazil Don Cockella s tehničnim k. o. v enajstem krogu. Nasprotniku je odvzel naslov britanskega boksarskega prvaka srednjetežke kategorije. Ko je sodnik prekinil dvoboj, se je Cockell naslanjal na vrvi, Turpin pa je ravno planil nanj, da bi dokončal začeto delo.

PARIZ, 11. — Jugoslovansko vaterpolo moštvo je v Franciji odigralo tretjo tekmo proti «Tourcoing» (mesto v bližini Lilla). Jugoslovani so zmagali s 6-3 (2-1).

* * *

HELSINKI, 11. — Prireditveni odbor olimpade je sporočil, da bodo tekmovanja v orodni telovadbi dan pred določenim datumom. Tekme se bodo začele že 19. julija, ker je zaradi velikega števila tekmovalcev nemogoče, da bi se vsi zvrstili v enem samem dnevu, to je 20. julija.

DO NEDAVNEGA JE NOGOMET V AMERIKI BIL SKORAJ NEZNAN

Evropski doseljenci v ZDA prinesli s seboj nogomet

Nogomet spada med najbolj priljubljene igre na svetu. Lahko rečemo, da je danes nogomet narodna igra v 54 državah. Tekme privabljajo ogromne množice gledalcev. Na neki tekmi v Glasgowu na Škotskem se je zbralo rekordno število 137.000 gledalcev, v Buenos Airesu pa prodajo v eni sezoni nad 5 milijonov vstopnic za nogometne tekme.

Tudi v Združenih državah vedno bolj narašča zanimanje za nogomet. Sedaj imajo že 3.000 nogometnih društev z nad 60.000 igralci.

«Nedavno sem gledal trening moštva marylandske univerze», piše neki časnikar. «Trener Doyle Royal, ki bi ga lahko označili za športnega diplomata, je sestavil moštvo, ki je že večkrat zmagalo, iz fantov, ki so doma v državah Latinske Amerike, na Filipinih, v Nemčiji in v Združenih državah». «Saj boste ustvarili kar Združene narode v nogometu», sem mu rekel. «Smo jih že», mi je dobrodušno odgovoril. «V našem moštvu je zastopanih 11 držav. Le s požrtvovalnim sodelovanjem je možno ustvariti tako moštvo, kot je naše». Moštvo marylandske univerze je nedavno zmagalo na univerzitetnem nogometnem turnirju južnovzhodnih ameriških držav.

«Mi lahko kaj poveste o tem, če so igralci iz tujine bistveno pripomogli k zmagi?» sem ga vprašal. «Lahko rečem, da so. Želel bi le, da bi imel še več takih. Bili so vedno najboljši v moštvu na vseh tekmah, na katerih smo zmagali. Mnogo smo se naučili od njih, predvsem boljše tehnike, kar se je izkazalo za zelo uspešno. Toda niso le odlični nogometaši, ampak tudi dobri študenti».

Ameriški nogometni trenerji se navdušujejo za nogomet kot za igro, ki pospešuje mednarodno razumevanje in dobro voljo. Leta 1950 je popeljal trener nogometnega moštva pennsilvanijskega državnega kolegija, Bill Jeffrey, svoje moštvo na povabilo Iranske atletske zveze na gostovanje v Iran. Najboljša moštva iz Teherana in Isfahana so sicer porazila ameriško enajstorico, vendar so bili ameriški igralci in njihov trener zelo zadovoljni, ker jih je perzijsko športno občinstvo izredno lepo sprejelo. Kot pravi Jeffrey je bilo to gostovanje odličen primer dobre športnosti.

Trener nogometnega moštva visoke šole «Forest Hills» iz New Yorka vodi mednarodno moštvo, ki ga sestavljajo igralci, ki so prišli v Združene države iz Irana, Turčije, Anglije, Poljske in Italije a med njimi so seveda tudi Američani. Mnogi teh igralcev so zbežali pred tiranijo v kominformističnih državah. Tako na primer je neki 19-letni igralec izgubil mater in brata v koncentracijskem taborišču na Poljskem. Njegov trener pravi, da mu nogomet pomaga, da nekoliko pozabi na to veliko izgubo. Mnogo ljudi, ki so prišli v Združene države iz prekomorskih držav, se je vpisalo v nogometne klube posameznih podjetij. Amaterska nogometna zveza Združenih držav prireja za te klube posebne pokalne turnirje.

V zadnjem času je postal nogomet v Združenih državah bolj razširjen predvsem zaradi vpliva številnih novih priseljencev in ameriških vojakov, ki so med zadnjo vojno služili v prekomorskih državah, kjer se jim je ta igra priljubila, ter pod vplivom inozemskih študentov.

Ko so na poslednjem svetovnem prvenstvu v nogometu v Rio de Janeiru nastopili tudi igralci ZDA, so vsi gledali v njih skupino veselih deckov na oddihu. Tudi sami so se o sebi tako izražali. Nobene dietične hrane, nič masaže in podobnega, kar je grenilo življenje igralcem ostalih reprezentanc. In vendar so igralci ZDA priredili največje presenečenje turnirja z zmago nad učitelji nogometa — Anglijo, ki predvsem zaradi tega poraza ni mogla nastopiti v finalnih tekmah.

Ta zmaga nad «ponosnim Albionom» je nepričakovano naletela tudi v Ameriki na priznanje tiska, ki doslej nogometu ni posvečal pozornosti. Led je bil prebit.

CARL SHEPHERD

Z vseh vetrov

O nedelji je bilo v Zagrebu državno prvenstvo v mnogoboju za seniorje, seniorke, mladince in mladinke. Letošnji prvak v desetoboju je član «Partizana» Rebula, ki je nabral 6,596 točk. Drugi je Marčelja («Mladost») s 6.138 točkami. Četrti je bil Slovenec Čerpez s 5.818 točkami. Čerpez je v skoku ob palici z višino 3,62 m dosegel nov slovenski rekord.

V tekmovanju žensk si je priborila prvo mesto Šumak («Mladost») s 3,835 točkami, kar je nov jugoslovanski rekord. V desetoboju za mladince je zmagal Mikič (Slavonska Požega) s 4,555 točkami, v peteroboju za mladinke pa Bezjak (Varaždin) z 2.560 točkami.

Nedavno je bil odigran šahovski troboj Madžarska - Poljska - Vzhod. Nemčija, v katerem je presenetljivo zmagala reprezentanca Poljske s 14 in pol točkami pred Madžarsko 9 in Vzhod. Nemčijo 6 in pol. Dvoboj proti Madžarski so Poljaki dobili s 6:4. Na prvih deskah je Sliwa remiziral s Szabojem, Szapiel z Barzco, Pytlakowski je premagal Benkoeja, Plater pa je remiziral s Szilyem.

Charles Dickens

PICKWICKOVCI

4.

Prevedel prof. dr. Fr. Bradač

Obraz mu je bil podolgast in suh in vsa njegova zunanjost je izražala drzno nesramnost ter najpopolnejšo samozavest. Tak je bil mož, ki ga je gospod Pickwick opazoval skozi svoje naočnike (bil je ves srečen, da jih je mogel pobrati skoraj neposkodovane) in ki se mu je, ko so se njegovi prijatelji izčrpali, v izbranih besedah zahvalil za pomoč.

«Nič več o tem», ga je prekinil naznanec, «že dovolj besed — korenjak, tale izvoščck — boril se kakor hudir; toda če bi bil jaz tale vaš prijatelj v lovskem suknjiču tam — strela naj me ubije — bi ga bil — in tistega kričača s pastetami — brez šole!».

Ta sovisni govor je prekinil vstop rochesterskega poštarja, ki je prišel javit, da se «commodore», Rochester-stage-coach, pripravlja k odhodu.

«Commodore», je rekel tujec in planil kvisku, «odpotujem z njim — sedite, prosim — plačajte račun — brandy in voda — nič drobiža — petak — slabo srebro — se mi zelo mudi».

Toda tudi gospod Pickwick in njegovi trije tovariši so nameravali odpotovati naprej v Rochester in, ko so čuli, da misli njihov novi znanec potovati v isto mesto, so si izbrali sedež zgoraj, kjer je lahko sedelo vseh pet skupaj.

«Kar naprej, naprej», je dejal tujec in pomagal gospodu Pickwicku z naglico, ki je zelo škodovala dostojnosti tega gentlemana.

«Imate prtljago, gospod?» je vprašal sprevodnik.

«Kdo — jaz? Tukajle paket v sivem papirju — vse drugo je vrag vzel — kov — kovčki, skrinje — velike kakor hiše, težke, peklensko težke», je odvrnil tujec ter skušal stlačiti v žep paket v sivem papirju, ki je izdajal sumljive znake, da je v njem srajca in žepni robec.

«Glave doli, glave doli, pazite na svoje glave», je klical zgovorni neznanec, ko so se peljali z dvorišča skozi nizka obokana vrata. «Grozen podvoz — zelo nevaren — pred nekaj dnevi — pet otrok — mati — velika dama — jedla sendviče — ni mislila na — oblok — zahreščalo je — otroci so se ozrli — mati brez glave — držala sendvič v roki, a ni imela ust, da bi ga dela vanje — otroci sirote — uboge sirote — grozno. Ha, Whitehall! — tudi lep kraj — ampak majhno okno — tudi nekomu odletela glava, he, gospod? — se je premalo pazil — he, gospod, kaj menite?» *).

«Pravkar sem premišljeval, kako čudno se izpreminjajo človeške usode», je dejal gospod Pickwick.

«Da, danes skozi vrata v palačo, jutri skozi okno ven. Filozof, gospod?».

«Opazovalec človeških značajev, gospod», je rekel gospod Pickwick.

«Ah, sem tudi jaz — kakor večina ljudi, če imajo malo dela in še manj jela. Pesnik, gospod?».

«Moj prijatelj, gospod Snodgras, ima močno pesniško žilo», je odvrnil gospod Pickwick.

«O, tudi jaz — junaško pesem — deset tisoč verzov — Julijsko revolucijo — spesnil na bojišču samem — Mars podnevi, Apolon ponoči — kanone proč — in liro v roke!».

«Vi ste bili navzoči pri slavnem dogodku, gospod?» je vprašal gospod Snodgras.

«To si mislim! — sprožil sem musketo — navdušila me je ideja — hitel sem v vinarno — pif, paf! — spet ideja — spet v vinarno — pero in tinto — spet nazaj — spet v vinarno — dragoceni dnevi, gospod. — Lovec, gospod?».

«Nekoliko, gospod», je odvrnil gospod Winkle.

«Lovska strast, plemenita strast, gospod — krasna zabava — pse, gospod?».

«Zdaj ne», je rekel gospod Winkle.

«Ah, vi bi morali gojiti pse — krasne živali — pametne — sem tudi imel psa — ptičarja — čudovit instinkt — grem nekega dne streljat — stopim v neko ograde — žvižgam — pes se ne gane — zažvižgam še enkrat Ponto — nič — Ponto, Ponto — stoji — se ne gane z mesta — strmi v neko desko — gleda kvišku, kakor da čita napis — 'čuvaj divjačine ima ukaz, ustreliti vsakega psa, ki ga najde v tej ogradi' — Ponto noče noter — čudovit pes — prečudovit pes!».

«Zanimiv dogodek!» ga prekine gospod Pickwick. «Dovolite, da si ga zabeležim?».

«Prosim, gospod — še sto povestic o tej živali. Čedno dekle, gospod?».

S temi besedami se je obrnil neznanec h gospodu Tupmanu, ki je bil nepickwickovsko pogledal mimoidočo kmetsko deklico.

«O, neskončno!» je rekel gospod Tupman.

«Angleška dekleta niso tako lepa — kakor španska — plemenite postave — lasje črni kakor oglje — črne oči — sladke stvarce».

«Vi ste bili v Španiji, gospod?» je vprašal gospod Tupman.

«Mnogo let sem živel v Španiji».

«Ste osvojili mnogo src, gospod?».

«Tisoč. Don Bolaro Fizzgig — Grand — edina hčerka — Donna Christina — krasen otrok — me je ljubila do blaznosti — ljubosumni oče — blagodušna hčerka — lepi Anglež — Donna Christina iz obupa — prusko kislino — v kovčku sem imel salko za želodec — operacija uspela — stari Bolaro ves vzhičen — privoli v najino zaroko — potoki solza — romantična zgodba — zelo romantična».

«Ali biva ta dama zdaj v Angliji, gospod?» — je vprašal gospod Tupman, ki mu je opis njenih mikov segel v srce.

«Mrtva, gospod — mrtva», je odgovoril neznanec in si držal zelo obrabljen bombaževinast robec pred očmi. «Nikoli več si ni opomogla, odkar smo ji izprali želodec — slaba konstitucija — postala žrtev».

«In njen oče?» je vprašal poetični Snodgras.

«Kes in beda — nenadno izginil — govorice po mestu, povpraševanje po vseh deželah — brez uspeha — vodnjak se vedno zamaseni — pri čiščenju vodnjaka — so našli delavci mojega tasta — glava v glavni cevi, njegovo priznanje v desnem čevlju — izvlečejo ga — vodnjak spet meče vodo kakor prej».

«Dovolite, da si napišem tale mali roman, gospod?» je rekel globoko ganjeni gospod Snodgras.

«Z veseljem, gospod — še petdeset drugih, če hočete poslušati — vse moje življenje je zelo pustolovsko — čudne historije — nič nemogočega — ampak nekaj posebnega».

(Nadaljevanje sledi)

*) Karel I. je bil v Whitehallu obglavljen; na šafot je stopil skozi okno.

Glavni urednik BRANKO BABIC. — Odg. urednik STANISLAV RENKO — UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6, III nad. — Telefon štev. 93-803 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV FRANČIŠKA št. 20. — Telefonska št. 73-38 — OGLASI: od 8.30 - 12. in od 15 . 18 — Tel. 73-38 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir. — Za FLRJ: za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din — Tiska Tiskarski zavod ZTT — Podruž.: Gorica Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 11-32, Koper, Ul. Battisti 301a-I. Tel. 70

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900 polletna 1700, celoletna 3200 lir. Fed. ljud. republ. Jugoslavija: izvod 10, mesečno 210 din. - Poštni tekoči račun za STO . ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska Ljubljana Tyrševa 34 - tel. 2009 tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90332-7 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.ZO.Z. - TRST.